

2009 rugsėjo 11

Nr. 17 / 329

Lietuvos
Katalikų Bažnyčios
informacijos centro
leidinys

ISSN 1392-6098

Bažnyčios žinios

Popiežius

- Benediktas XVI
Enciklika CARITAS IN VERITATE
vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, tikintiems
pasauliečiams ir visiems geros valios žmonėms apie visapusišką žmogaus
vystymąsi meilėje ir tiesoje 2
- BENDROJI KATECHEZĖ: POPIEŽIUS AIŠKINA SAVO ENCIKLIKOS TURINĮ 11

Šventasis Sostas

- Popiežiškoji migrantų ir keleivių sielovados taryba
ŽINIA 2009 M. PASAULINĖS TURIZMO DIENOS PROGA 13

Bažnyčia Lietuvoje

- Naujų mokslo metų pradžios šventė 14
Žemaičių kunigų seminarija pradėjo naujus mokslo metus 16
Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas 17
Mokslinė konferencija Žemaičių Kalvarijoje 18
Kauno arkivyskupijos Caritas 20-mečio šventė 20
Jubiliejinė Vilkaviškio vyskupijos tikybos mokytojų konferencija 21
Laisvės dienos minėjimas Šiaulių vyskupijoje 22
Padėkos už laisvę šventė Šiluvoje 23
Lectio divina maldos grupių susitikimas 24

Homilijos

- SANTUOKA – DIEVO PLANAS
27 eilinis sekmadienis (B) 26
- IŠMINTIS IR TURTAS
28 eilinis sekmadienis (B) 27

Bažnyčia pasaulyje

- Benedikto XVI žodis Taikos susitikimo dalyviams Krokuvoje 28
Vatikane nenumatoma liturgijos reforma 28
Numatomas dokumentas dėl kunigų rengimo 28

Benediktas XVI

Enciklika *Caritas in veritate*

vyskupams, kunigams ir diakonams, vienuoliams ir vienuolėms, tikintiems pasauliečiams ir visiems geros valios žmonėms apie visapusišką žmogaus vystymąsi meilėje ir tiesoje

(Pabaiga. Pradžia „Bažnyčios žinių“ Nr. 15)

Penktas skyrius

ŽMONIJOS BENDRADARBIAVIMAS

53. Viena didžiausių žmogaus patiriamo skurdo rūšių yra vienišumas. Atidžiau pažvelgus, iš atskirties, buvimo nemylimam ar sunkumo mylėti kyla ir kitos skurdo rūšys, įskaitant ir materialinį. Skurdą dažnai pagimdo Dievo meilės atstūmimas, pirmapradis tragiškas užsiklindimas savyje, tikintis pasitenkinti vien savimi ar manant, jog žmogus atsitiktinai atsiradusioje visatoje yra tik nereikšmingas ir laikinas reiškinys, „svetimšalis“. Žmogus yra susvetimėjęs, kai būna vienas ar atsiriboja nuo tikrovės, kai atsisako mąstyti ir tikėti Pagrindą (125). Visa žmonija yra susvetimėjusi, kai patiki save vien žmogiškiems planams, ideologijoms ir klaidingoms utopijoms (126). Šiandien žmonija atrodo labiau sąveikaujanti nei vakar: šis didesnis artumas turi virsti tikra bendryste. Tautų vystymąsi pirmiausia lemia, ar jos suvokia save kaip vieną šeimą, kuri bendradarbiauja tikros bendrystės dvasia ir kurią sudaro subjektai, ne vien tiesiog gyvenantys vienas šalia kito (127).

Paulius VI pabrėžė, jog „pasaulis kenčia dėl minties stygiaus“ (128). Šie žodžiai yra konstatavimas, bet jais išreiškiamas ir troškimas: norint geriau suprasti, ką reiškia būti šeima, būtinas naujas mąstymo polėkis; tokio polėkio reikalauja mūsų žemės tautų sąveika, idant integracija rutuliotųsi skatinama solidarumo (129), o ne išstūmimo į paribius. Toks mąstymas taip pat *reikalauja santykio kategorijos platesnio kritinio vertinimo*. Šiai užduočiai įgyvendinti neužtenka vien socialinių mokslų, nes, norint aiškiai suvokti transcendentinį žmogaus kilnumą, prireiks tokių pažinimo sričių kaip metafizika ir teologija.

Žmogus, būdamas dvasinės prigimties, įgyvendina save tarpasmeninių santykių plotmėje. Juo jie autentiškesni, juo labiau bręsta ir jo asmeninė tapatybė. Žmogus išsireikškina ne atsiskirdamas nuo Dievo, bet steigdamas santykį su kitais ir Dievu. Tokių santykių reikšmė esminė. Tai taikytina ir tautomis. Todėl metafizinė tarpasmeninių santykių traktuotė vystymuisi labai naudinga. Šiuo atžvilgiu įkvėpimo bei gairių protui teikia krikščio-

niškasis Apreiškimas. Anot jo, žmonių bendruomenė asmens nesugeria, nesunaikina jo autonomijos, kaip nutinka įvairiose totalitarizmo atmainose, bet, priešingai, dar labiau pabrėžia jo vertę, nes santykis tarp asmens ir bendruomenės atitinka vienos visumos santykį su kita visuma (130). Kaip šeimos bendruomenė nepanaikina ją sudarančių asmenų ir kaip pati Bažnyčia pilnatviškai įreikškina „naująją kūrinių“ (plg. *Gal 6, 15; 2 Kor 5, 17*), krikštu įskiepytą į jos kūną, lygiai taip ir žmonijos šeimos vienybė nepanaikina asmenų, tautų ir kultūrų, bet padaro juos vienas kito atžvilgiu skaidresnius ir dar labiau suvienija teisėtoje įvairovėje.

54. Tautų vystymosi tema neatsiejama nuo visų asmenų bei tautų įtraukimo į žmonijos bendruomenę, solidariai statydinamą remiantis pamatinėmis teisingumo ir taikos vertybėmis, temos. Tokia perspektyva esmingai atsiskleidžia turint prieš akis Trejybės Asmenų vienatinę dieviškojoje Esmėje santykį. Trejybė yra visiška vienybė, nes trys dieviškieji Asmenys yra grynasis santykis. Dieviškųjų Asmenų abipusis atvirumas yra visiškas, ir ryšys vieno su kitu totalus, mat jie yra absoliuti vienatinė vienybė. Į tokią bendrystės tikrovę Dievas nori priimti ir mus: „kad jie būtų viena, kaip mes esame viena“ (*Jn 17, 22*). Bažnyčia yra šios vienybės ženklas ir įrankis (131). Toks dieviškasis modelis gali būti naudingas ir žmonių santykiams istorijoje. Ypač apreikšto Trejybės slėpinio šviesoje mes suvokiame, kad autentiškas atsivėrimas reiškia ne išcentrinį išsibarstymą, bet gilią tarpuskvarbą. Tai kyla iš bendro žmogiškojo meilės ir tiesos patyrimo. Kaip sakramentinė meilė sutuoktinius dvasiškai sujungia į „vieną kūną“ (plg. *Pr 2, 24; Mt 19, 5; Ef 5, 31*) ir du paverčia autentiška santykiška vienybe, panašiai taip ir tiesa sujungia protingas būtybes ir, patraukdama bei savyje suvienydama, leidžia joms vieningai mąstyti.

55. Krikščioniškasis Apreiškimas apie žmonių giminės vienybę suponuoja metafizinį „*humanum*“ aiškinimą, *esminiu elementu laikantį santykį*. Kitos kultūros ir religijos irgi moko brolybės bei taikos ir todėl yra labai naudingos visapusiškam žmogaus vystymuisi. Tačiau netrūksta ir religinių bei kultūrinių nuostatų, meilės ir tiesos principo nepriimančių ligi galo, ir dėl to autentiškas žmogaus vystymasis galiausiai pristabdomas ar net sustabdomas. Šiandienį pasaulį yra perskverbusios kelios religinių fonų turinčios kultūros, kurios žmogaus neįpareigoja bendrystei, bet izoliuoja jį individualios gerovės paieška, apsiribodamos psichologinių lūkesčių patenkinimu. Tam tikras nedidelių grupių ar net pavienių asmenų siūlomų religinių kelių paplitimas ir religinis sinkretizmas irgi gali būti išsisklaidymo bei išpareigojimo stokos veiksniai. Galimas neigiamas globalizacijos proceso padarinys yra tendencija toki sinkretizmą skatinti (132), palai-
kant „religijų“ formas, kurios, užuot leidusios žmonėms

susitikti, nutolina juos vieną nuo kito ir nuo tikrovės. Sykiu šiandien kartais tebeegzistuoja kultūrinis ir religinis palikimas, spraudžiantis visuomenę į nelanksčias socialines kastas, žmogaus kilnumo nepaisančias maginio tikėjimo formas bei klusnumo okultinėms galioms laiky-senas. Šioje plotmėje meilei ir tiesai sunku įsitvirtinti, o dėl to nukenčia autentiškas vystymasis.

Jei tiesa, kad vystymuisi reikia įvairių tautų religijų bei kultūrų, tai dėl tos pačios priežasties ne mažiau tiesa ir tai, jog būtinas ir išvalgumas. Religijos laisvė nereikia religinio abejingumo ir kad visos religijos yra lygios (133). Skirti, koks kultūrų ir religijų indėlis stadydinant socialinę bendruomenę bendrosios gerovės linkme, pirmiausia reikia politinės valdžios atstovams. Ir tai daryti derėtų remiantis meilės ir tiesos kriterijumi. Kadangi rizikuojama žmonių ir tautų vystymusi, privalo atsižvelgti į emancipacijos ir įtraukimo galimybę visuotinės žmonių bendruomenės perspektyvoje. Kultūrų ir religijų vertinimo kriterijus yra „visas žmogus ir visi žmonės“. Krikščionybė – „Dievo, turinčio žmogišką veidą“ (134), religija – tokį kriterijų turi pati savyje.

56. Krikščionių religija ir kitos religijos prie vystymosi gali prisidėti tik tada, kai *Dievas atranda vietas ir vieš-ojoje plotmėje* bei būna savitai susijęs su jos kultūriniais, socialiniais, ekonominiais ir pirmiausia politiniais matmenimis. Bažnyčios socialinis mokymas atsirado, kad apgintų šį krikščioniškosios religijos „pilietybės statusą“ (135). Teisės viešai išpažinti savo religiją bei darbuotis, kad apie tikėjimo tiesas sužinotų ir viešasis gyvenimas, paneigimas tikrajam vystymuisi daro žalą. Religijos pašalinimas iš viešosios srities ir, kita vertus, religinis fundamentalizmas trukdo žmonėms susitikti ir bendradarbiauti žmonijos pažangos labui. Viešasis gyvenimas netenka motyvų, o politika įgyja nepakenčiamą, agresyvią veidą. Žmogaus teisėms iškyla pavojus todėl, kad iš jų atimamas transcendentinis pagrindas ir kad nepripažįstama asmeninė laisvė. Laicizmas ir fundamentalizmas panaikina proto ir religinio tikėjimo vaisingo dialogo ir naudingo bendradarbiavimo galimybę. Protą tikėjimas turi nuolatos apvalyti, pirmiausia politinį protą, kuris negali savęs laikyti visagaliu. Protas savo ruožtu turi apvalyti religiją, kad parodytų jos žmogišką veidą. Tokio dialogo nutrūkimas žmonių vystymuisi brangiai kainuoja.

57. Vaisingas tikėjimo ir proto dialogas socialinius artimo meilės darbus tik daro veiksmingesnius ir kuria tinkamesnę aplinką broliškam tikinčiųjų ir netikinčiųjų bendradarbiavimui skatinti drauge siekiant teisingumo ir taikos. Pastoracinėje konstitucijoje *Gaudium et spes* Susirinkimo tėvai pareiškė: „Tikintieji ir netikintieji beveik vieningai sutaria, jog viskas žemėje turi būti palenka

žmogui, kaip centrui ir viršūnei“ (136). Tikintiesiems pasaulis yra ne atsitiktinumo ar būtinumo, bet Dievo plano vaisius. Iš čia kylo tikinčiųjų pareiga savo pastangas vienyti su visais geros valios žmonėmis – kitų religijų sekėjais ar netikinčiaisiais, – kad mūsų pasaulis tikrai atitiktų dieviškąjį planą – kaip viena šeima gyventų Kūrėjo aki-vaizdoje. Ypatinga meilės apraiška ir broliško tikinčiųjų ir netikinčiųjų bendradarbiavimo kriterijus neabejotinai yra *subsidiarumo principas* (137), neatimamos žmogaus laisvės išraiška. Subsidiarumas pirmiausia yra pagalba asmeniui per tarpinių korporacijų autonomiją. Tokia pagalba teikiama asmeniui ir socialiniams subjektams neįstengiant ko nors padaryti savomis jėgomis ir visada apima emancipacinius tikslus, nes skatina laisvę bei dalyvavimą, suprantamą kaip atsakomybės ėmimąsi. Subsidiarumas gerbia asmens kilnumą, laikydamas asmenį subjektu, visada gebančiu ką nors kitiems duoti. Pripažindamas, kad abipusiškumas yra giliausia žmogaus sąranga, subsidiarumas tampa priemone, veiksmingiausiai apsaugančia nuo bet kurio paternalistinės pagalbos sistemos pavidalo. Juo galima paaiškinti plotmių daugialypiškumą ir subjektų įvairovę, taip pat jų koordinavimą. Vadinasi, tai ypač tinkamas principas globalizacijai valdyti bei kreipti ją tikrojo žmogiškojo vystymosi link. Trokštant išvengti pavojingos visuotinės monokratinio pobūdžio galios, globalizacija vairuotina subsidiariai, suskirstytina į kelias pakopas ir įvairias tarpusavyje bendradarbiaujančias plotmes. Globalizacijai iš tikrųjų reikia valdžios, nes tai susiję su visuotinio gėrio pasiekimo problema; tačiau tokia valdžia, kad nepažeistų laisvės ir pasirodytų kaip konkrečiai veiksminga, turi būti organizuota subsidiariai ir poliarchiškai (138).

58. *Subsidiarumo principo būtina laikytis artimai siejant jį su solidarumo principu ir atvirkščiai*, nes subsidiarumas be solidarumo virsta socialiniu partikuliarizmu, tuo tarpu solidarumas be subsidiarumo – stokojantįjį žeminančia socialine sistema. Šios bendrojo pobūdžio taisyklės labai paisytina sprendžiant tarptautinės pagalbos vystymosi reikmėms klausimus. Tokia pagalba, priešingai donoro ketinimams, kartais gali neleisti tautai iškopti iš priklausomybės ar net paskatinti pagalbą gaunančiose šalyse vietinio įsiviešpatavimo bei išnaudojimo situacijų radimąsi. Kad ekonominė pagalba tikrai atitiktų savo tikslą, ji teiktina be jokių šalutinių siekių, įtraukiant ne tik tų šalių vyriausybes, bet ir vietinius ūkio veikėjus bei pilietinės visuomenės subjektus, įskaitant vietines Bažnyčias. Pagalbos programos turėtų vis labiau apimti pastangas bei indėlį iš apačios. Juk tiesa, kad pagalbą vystymosi reikmėms gaunančiose šalyse labiausiai brangintinas turtas yra žmonės: tai – tikrasis kapitalas, kuris privalo augti, kad neturtingiausioms šalims laiduotų tikrai autonomišką ateitį. Taip pat primintina, jog ekonomikos srityje pagrindinė pagalba, kurios reikia

pažangos siekiančioms šalims, yra laipsniškas jų produktų įtraukimas į pasaulines rinkas, taip įgalinant jas visavertiškai dalyvauti tarptautiniame ekonominiame gyvenime. Pernelyg dažnai pagalba praeityje apsiribojo šių šalių gaminiams periferinių rinkų sukūrimu. Šitai dažnai sąlygoja tokių gaminių tikros paklausos stygius: todėl būtina šioms šalims padėti pagerinti savo gaminius labiau atsižvelgiant į paklausą. Be to, dažnai baimintasi gaminių iš ekonomiškai skurdesnių šalių – paprastai žemės ūkio – konkurencijos. Tačiau pravartu priminti, kad galimybė parduoti savo gaminius tokioms šalims labai dažnai laiduoja trumpesnę ar ilgesnę jų išsilaikymą. Derama ir subalansuota pasaulinė prekyba žemės ūkio srityje gali visiems duoti naudos – tiek pasiūlos, tiek paklausos pusėje. Dėl šios priežasties būtina ne tik komerciškai orientuoti tokią gamybą, bet ir nustatyti ją palaikančias pasaulinės prekybos taisykles bei padidinti vystymuisi skirtą finansavimą, kad tokios ekonomikos taptų našesnės.

59. *Bendradarbiavimas vystymosi srityje turėtų neapsiriboti vien ekonominiu matmeniu, bet tapti gera proga susitikti kultūroms ir žmonėms. Neatsižvelgdami į savo ir svetimomis kultūrinėmis bei žmogiškomis vertybėmis pagrįstą tapatybę, kaip kartais nutinka, bendradarbiavimo subjektai iš ekonomiškai pažengusių šalių negali užmegzti gilaus dialogo su neturtingųjų šalių piliečiais. O pastarieji, savo ruožtu abejingai ir be skirtumo atsiverdami kiekvienai kultūrinei pasiūlai, negeba prisiimti atsakomybės už tikrąjį vystymąsi (139). Technologškai pažengusios visuomenės savo technologinės pažangos turėtų nepainioti su tariamu kultūriniu pranašumu, bet iš naujo atrasti savo pačių užmirštas dorybes, padėjusias joms sužydėti istorijoje. Kylančios visuomenės privalėtų likti ištikimos tam, kas jų tradicijose tikrai žmogiška, vengdamos savaime tapatintis su globalizuotos technologinės civilizacijos mechanizmais. Visose kultūrose esama ypatingų bei daugialypių etinių atitikčių, išreiškiančių tą pačią žmogišką, Kūrėjo panorėtą prigimtį ir žmonijos etinės išminties vadinamą prigimtine teise (140). Toks visuotinis moralinis įstatymas yra kiekvieno kultūrinio, religinio bei politinio dialogo tvirtas pagrindas, daugialypiam įvairių kultūrų pliuralizmui leidžiantis neatitrūkti nuo bendros to, kas teisinga ir gera, nuo bendros Dievo paieškos. Todėl pritarimas šiam širdyje įrašytam įstatymui yra kiekvieno konstruktyvaus socialinio bendradarbiavimo sąlyga. Visose kultūrose pasitaiko apgailėtinų dalykų, iš kurių reikia išsilaivinti, ir šešėlių, iš kurių būtina pasitraukti. Krikščioniškasis tikėjimas, įgyjantis pavidalą kultūrose ir kartu jas transcenduojantis, gali padėti joms augti visuotinės bendrystės ir solidarumo dvasia bendro pasaulinio vystymosi naudai.*

60. Ieškant sprendimų, kaip įveikti dabartinę ekonomikos krizę, *vystymosi reikmėms skirta pagalba neturtingosioms šalims laikytina autentiška visų praturtinimo priemone. Koks kitas pagalbos projektas žada taip reikšmingai padidinti vertę – taip pat pasaulinės ekonomikos, kaip parama tautoms, ką tik pasukusioms ekonominio vystymosi keliu ar nedaug pažengusioms? Tokioje perspektyvoje ekonomiškai toliau pažengusios šalys turi duoti vystymosi reikmėms skirtai pagalbai kiek įmanoma didesnes savo bendrojo gamybos produkto kvotas, neužmiršdamos, savaime suprantama, laikytis tarptautinės bendrijos lygmeniu prisiimtų įsipareigojimų. To siekdamos jos, be kita ko, gali peržiūrėti savo vidinę pagalbą bei socialinio solidarumo politiką, taikydamos subsidiarumo principą ir, veikliai dalyvaujant privatiems asmenims bei pilietinei visuomenei, kurdamos geriau integruotas socialinio aprūpinimo sistemas. Taip netgi įmanoma pagerinti socialines bei pagalbą paslaugas ir – sykiu atsakant švaistymo bei pasisavinimo – sutaupyti lėšų, skirtinų tarptautiniam solidarumui. Didesniu dalyvavimu pagrįsta, nuoseklesnė, mažiau biurokratiška, tačiau ne menkiau koordinuota socialinio solidarumo sistema leistų šiandien snaudžiančias jėgas išlaisvinti solidarumo tarp tautų labui.*

Vystymosi reikmėms skirtos pagalbą galimybė gauti remtis veiksmingu vadinamojo mokestinio subsidiarumo taikymu, kai piliečiams leidžiama patiems nuspręsti, kam skirti tam tikras valstybei sumokamų mokesčių dalis. Siekiant išvengti partikuliaristinių iškraipymų, skatintinos socialinio solidarumo formos iš apačios, duodančios akivaizdžios naudos ir solidarumui vystymosi matmeniu.

61. Platesnis tarptautiniu lygmeniu solidarumas pirmiausia reiškiasi *didesnės prieties prie lavinimo* skatinimu, taip pat ekonominės krizės sąlygomis, išsilavinimui, kita vertus, pačiam esant esmine veiksmingo tarptautinio bendradarbiavimo sąlyga. „Lavinimo“ sąvoka susijusi ne tik su mokymu ir profesiniu rengimu, kurie vystymosi atžvilgiu abu yra svarbūs, bet ir su visapusišku asmens ugdymu. Čia išryškėja problemiškas aspektas: lavinant būtina žinoti, kas yra žmogaus asmuo, ir pažinti jo prigimtį. Reliatyvistinis požiūris į šią prigimtį kelia lavinimui, pirmiausia moraliniam auklėjimui, rimtų problemų, nes visuotiniu lygmeniu susiaurina to reikšmę. Pasidavę tokiam reliatyvizmui, visi tampame skurdesni, o tai mažiau veiksmingą daro pagalbą vargstančioms tautoms, kurioms reikia ne tik ekonominių ir techninių priemonių, bet ir pedagoginių galimybių bei būdų, padedančių asmenims iki galo įgyvendinti save kaip žmonėms.

Tokios problemos reikšmę, pavyzdžiui, rodo *tarptautinis turizmas* (141), galintis ne tik būti svarbus ekonominio vystymosi ir kultūrinio augimo veiksnys, bet ir virsti išnaudojimo bei moralinio nuosmukio dingstimi. Dabartinė situacija siūlo nepaprastų galimybių, nes ekonominiai vystymosi aspektai, t. y. piniginiai srautai ir reikšmingo vietinio verslinio patyrimo radimasis, gali jungtis su kultūriniais aspektais, pirmiausia lavinimu. Daugeliu atveju taip ir yra, tačiau neretai tarptautinis turizmas būna ugdomuoju matmeniu neigiamas įvykis ir turistams, ir vietiniams gyventojams. Pastarieji dažnai susiduria su amoralium ar netgi iškrypėlišku elgesiu, kaip antai, vadinamasis sekso turizmas, kurio aukomis tampa daug žmonių, net ir labai jaunu. Skausminga konstatuoti, jog šitai dažnai vyksta pritariant vietinei valdžiai, tylint turistų kilmės šalių vyriausybėms ir bendrininkaujant daugybei veikėjų šioje srityje. Net jei to ir nenutinka, tarptautinis turizmas neretai išgyvenamas vartotojiškai bei hedonistiškai, kaip nusišalinimas, ir organizuojamas turistų kilmės šalims būdingais būdais, neleidžiančiais autentiškai susitikti su žmonėmis ir kultūra. Todėl pravartu pagalvoti apie kitokį turizmą, gebantį skatinti autentišką tarpusavio pažinimą ir kartu neužveriantį erdvės poilsiui bei sveikai pramogai: tokį turizmą taip pat būtina skatinti artimesne sąsaja su tarptautinio bendradarbiavimo patirtimi ir kaip naudingą vystymuisi.

62. Kitas dėmesio vertas aspektas kalbant apie visapusišką žmogaus vystymąsi yra *migracija*. Šis reiškinys sukrečia dėl įtrauktų asmenų gausos, dėl keliamų socialinių, ekonominių, politinių, kultūrinių ir religinių problemų, dėl dramatiškų iššūkių nacijoms ir tarptautinei bendruomenei. Galima sakyti, jog migracija yra epochinio masto socialinė problema, reikalaujanti, idant jos būtų įmanoma prideramai imtis, tvirtos ir toliaregiškos tarptautinio bendradarbiavimo politikos. Tokia politika plėtotina remiantis glaudžiu migrantų kilmės ir atvykimo šalių bendradarbiavimu, turi būti lydima atitinkamų tarptautinių normų, gebančių suderinti įvairias įstatymines tvarkas siekiant apsaugoti ir emigruojančių pavienių žmonių bei šeimų, ir visuomenių, į kurias emigruojama, poreikius ir teises. Nė viena šalis neturi manyti galinti viena įveikti mūsų laikų migracijos problemas. Visi matome, kokios kančios, netektys ir viltys lydi migracijos srautus. Žinia, reiškinį valdyti sudėtinga, tačiau akivaizdu, kad svetimšaliai darbuotojai, nepaisant integracijos sunkumų, savo darbu reikšmingai prisideda prie juos priėmusios šalies ekonominio vystymosi ir, be to, pinigineis siuntomis skatina savo kilmės šalių vystymąsi. Tokių darbuotojų aiškiai nevalia laikyti preke ar gryna darbo jėga. Vadinasi, jų negalima traktuoti kaip kokio nors kito gamybos veiksnio. Kiekvienas migrantas yra žmogus, turintis neatimamas pagrindines teises, kurias visiems privalu gerbti visomis aplinkybėmis (142).

63. Aptariat vystymosi problemas, negalima neiškelti aikštėn tiesioginio ryšio tarp *skurdo ir nedarbo*. Vargšai dažnai yra *žmogaus darbo kilnumo pažeidimo vaisius* – tiek dėl jų galimybių apribojimo (nedarbas, nepakankamas užimtumas), tiek dėl to, kad nuvertinamos „iš to išplaukiančios teisės, pirmiausia teisė į deramą atlyginimą ir darbuotojo bei jo šeimos saugumą“ (143). Todėl garbingo atminimo mano pirmtakas Jonas Paulius II jau 2000 metų gegužės 1-ąją Darbininkų jubiliejaus proga kvietė sudaryti „pasaulinę koaliciją padoriam darbui skatinti“ (144), ragindamas parengti Tarptautinės darbo organizacijos strategiją. Taip jis labai morališkai parėmė šį tikslą kaip šeimų visose pasaulio šalyse siekį. Ką reiškia žodis „padorus“, taikomas darbui? Tai darbas, kiekvienoje visuomenėje išreiškiantis prigimtinių kiekvieno vyro ir kiekvienos moters kilnumą, tai laisvai pasirenkamas darbas, kuriuo darbuotojai, vyrai ir moterys, veikliai prisideda prie savo bendruomenės vystymosi, tai darbas, leidžiantis darbuotojams būti gerbiamais ir niekaip nediskriminuojamiems, patenkinti šeimos poreikius ir leisti vaikus į mokyklą, laisvai burtis ir priversti išgirsti savo balsą, tai darbas, paliekantis užtenkamai laiko atrasti savo asmenines, šeimynines ir dvasines šaknis ir laiduojantis orias gyvenimo sąlygas išėjus į pensiją.

64. Apmąstant darbo temą, pravartu atkreipti dėmesį į primygtinį poreikį, kad darbuotojų *profsajungos*, visada Bažnyčios skatinamos ir remiamos, atsivertų naujoms darbo srityje išnyrančioms perspektyvoms. Profsajungos, įveikdamos savo kategorijos ribas, pašauktos rūpintis naujomis mūsų visuomenės problemomis: turiu, pavyzdžiui, galvoje klausimus, socialinių mokslų tyrinėtojų nurodomus iškilus konfliktui tarp darbuotojo ir vartotojo. Nors ir nebūtina pritarti nuomonei, jog visą dėmesį nuo darbuotojo reikėtų perkelti į vartotoją, vis dėlto atrodo, jog ir tai yra inovacinių profsajunginių patirčių sritis. Globalinis darbo kontekstas taip pat reikalauja, kad nacionalinės profsajungos, daugiausia apsiribojančios savo narių interesų gynimu, iš akių neišleistų ir ne narių, pirmiausia darbuotojų, pažangos siekiančiose šalyse, kur socialinės teisės dažnai pažeidinėjamos. Darbuotojų gynimas, skatinamas ir tinkamomis iniciatyvomis jų kilmės šalių atžvilgiu, leidžia profsajungoms išryškinti autentiškus etinius ir kultūrinius motyvus, dėl kurių jos įvairiuose socialiniuose bei darbinuose kontekstuose tapo lemiamu vystymosi veiksmu. Visada aktualus išlieka tradicinis Bažnyčios mokymas, siūlantis skirti profsajungos ir politikos vaidmenis bei funkcijas. Tokia perskyra leidžia profsajungoms pilietinėje visuomenėje atrasti sritis, labiausiai atitinkančias jų veiklą ginti ir skatinti darbo pasaulį, labiausiai rūpinantis išnaudojamais ir neatstovaujama darbuotojais, kurių sunki būklė dažnai išsprūsta iš išsi- blaškiusios visuomenės akiračio.

65. *Finansų sektoriui*, kaip tokiam, būtinai privalu atnaujinti struktūras ir veikimo būdus, kurių netikėtas taikymas pakenkė realiajai ekonomikai. Tada jis vėl taps *geresniu turto kūrimo ir vystymosi įrankiu*. Visą ekonomiką ir finansų sektorių – ne tik vien kai kurias jų sritis – būtina palenkti etiniams kriterijams, siekiant sukurti tinkamas sąlygas žmogaus ir tautų vystymuisi. Neabejotinai naudinga ir kai kada būtina duoti pradžią finansinėms iniciatyvoms, kuriose vyrų humanitarinis matmuo. Tačiau dėl to nevalia užmiršti, kad į autentiško vystymosi rėmimą turėtų būti orientuota visa finansinė sistema. Pirmiausia ketinimo daryti gera negalima priešpriešinti esamam pajėgumui gaminti gėrybes. Finansų makleriams, idant nepiktnaudžiautų itin pažangiais įrankiais, galinčiais tarnauti indėlininkų apgavystei, privalu iš naujo atrasti savo veiklos tikruosius etinius pagrindus. Dori ketinimai, skaidrumas ir gerų rezultatų paieška suderinami ir niekada neatskirtini vienas nuo kito. Kai meilė išmintinga, ji gali surasti ir apdairių bei teisingų priemonių, kaip liudija didelė patirtis kredito draugijų srityje.

Tiek sektoriaus reguliavimas, siekiant apsaugoti silpnesnius subjektus ir užkirsti kelią skandalingoms spekuliacijoms, tiek ieškojimas naujų finansinės veiklos formų, skirtų vystymosi projektams skatinti, yra teigiami dalykai, kuriuos būtina stiprinti ir skatinti *apeliuojant į indėlininko atsakomybę*. Stiprintinas bei plėtotinas ir *mikrofinansavimas*, besišaknijantis pilietinių humanistų apmąstymuose bei darbuose – galvoje pirmiausia turiu paskolų namus (*monti di pieta*), – ypač tada, kai finansinės problemos gali tapti dramatiškos platiems sluoksniams pažeidžiamesnių gyventojų, kuriuos privalu apsaugoti nuo lupikautojų ir nevilties. Silpnesnius subjektus būtina mokyti gintis nuo lupikautojų. Lygiai taip pat neturtingas tautas reikėtų supažindinti, kaip iš mikrokredito gauti realios naudos. Taip šiose abiejose srityse būtų apribotos išnaudojimo galimybės. Kadangi ir turtingose šalyse yra naujų skurdo formų, mikrofinansavimas gali pažadinti naujų iniciatyvų bei sričių silpnųjų visuomenės sluoksnių labai net visuomenės galimo nuskurdimu stadijose.

66. Pasaulinis susisaistymas leido išnirti naujai, *vartotojų ir jų sąjungų*, galiai. Tai giliau studijuotinas reiškinys, turintis teigiamų skatintinų elementų ir vengtinų perlenkimų. Gerai, kad žmonės suvokia, jog pirkimas ne tik ekonominis, bet ir visada moralinis veiksmas. Todėl vartotojams tenka aiški socialinė atsakomybė, lydinti verslo įmonės socialinę atsakomybę. Vartotojus būtina nuolatos mokyti vaidmens (145), kasdien atliktino paisant moralinių principų, be kurių sumenks pirkimo akto ekonominis racionalumas. Būtent dabartiniais

laikais, kai perkamajai galiai sumažėjus vartotojai turėjo prablaivėti, įsigijimo srityje irgi privalu žengti kitais keliais, pavyzdžiui, plėtoti įsigijimo kooperatyvus bei vartojimo bendrijas, katalikų dėka veikiančias nuo XIX a. Be to, naudinga skatinti naujas gaminių iš atsilikusių žemės sričių įtraukimo į rinką formas, siekiant laiduoti gamintojams priimtina atlygį su sąlyga, kad rinka tikrai liks skaidri ir gamintojai gaus ne tik didesnę pelną, bet ir geresnę išsilavinimą, profesinius įgūdžius ir technologiją ir, galiausiai, kad su tokiomis ūkininkavimo patirtimis nesipins partinės ideologinės pažiūros. Veiksmingesnis vartotojų vaidmuo, jei šie patys nemanipuliuojami sąjungų, kurios jiems neatstovauja, kaip ekonominės demokratijos veiksnys yra pageidautinas.

67. Nesulaikomai plečiantis pasaulinei tarpusavio priklausomybei, dabartinės pasaulinės recesijos sąlygomis taip pat jaučiama neatidėliotina būtinybė *reformuoti Jungtinių Tautų organizaciją ir tarptautinę ekonomiką bei finansų struktūrą*, siekiant suteikti nacijų šeimos sampratai realesnę bei konkretesnę formą. Lygiai taip jaučiamas didelis poreikis atrasti naujoviškų formų atsakomybės už apsaugą (146) principui taikyti ir suteikti vargingesniems nacijoms svaresnę balsą priimant bendrus sprendimus. To, regis, tiesiog reikalauja politinė, teisinė ir ekonominė sąranga, skatinanti bei kreipianti tarptautinį bendradarbiavimą solidaraus visų tautų vystymosi link. Norint vairuoti pasaulinę ekonomiką, gydyti krizės ištiktas ekonomikas, užbėgti už akių krizės gilėjimui bei iš to išplaukiančiam disbalansui, įgyvendinti visišką nusiginklavimą, skatinti saugumą ir taiką, laiduoti aplinkos apsaugą ir reguliuoti migrantų srautus, neatidėliotina būtina tikra *politinė pasaulinė valdžia*, apie kokią jau užsiminė mano pirmtakas palaimintasis popiežius Jonas XXIII. Tokia valdžia privalėtų vadovautis teise, nuosekliai laikytis subsidiarumo ir solidarumo principų, siekti visuotinės gerovės (147), įgyvendinti žmogaus autentišką visapusišką vystymąsi, grįstą meilės tiesoje vertybėmis. Be to, ši valdžia turėtų būti visų pripažįstama, disponuoti veiksminga galia, kad kiekvienam laiduotų saugumą, teisingumą ir pagarbą teisėms (148). Akivaizdu, jog ji turėtų gebėti priversti kitus gerbti savo sprendimus ir įvairiuose tarptautiniuose forumuose priimtas suderintas priemones. Be to, tarptautinei teisei, nepaisant įvairiose srityse pasiektos pažangos, grės pavojus priklausyti nuo jėgos pusiausvyros tarp stipresniųjų. Visapusiškas tautų vystymasis ir tarptautinis bendradarbiavimas reikalauja įsteigti globalizacijai valdyti subsidiaraus pobūdžio tarptautinę tvarką (149) ir galiausiai įgyvendinti moralinę tvarką atitinkančią socialinę santvarką ir jau Jungtinių Tautų nuostatuose numatytą sąsają tarp moralinės ir socialinės plotmės, tarp politikos ir ekonominės bei pilietinės srities.

Šeštas skyrius

TAUTŲ VYSTYMASIS IR TECHNIKA

68. Tautų vystymosi tema artimai susijusi su kiekvieno pavienio žmogaus vystymosi tema. Žmogus iš prigimties dinamiškai orientuotas į savo vystymąsi. Galvoje turimas ne prigimtinių mechanizmų laiduojamas vystymasis: kiekvienas iš mūsų žino, jog geba sprendimus priimti laisvai ir atsakingai. Tai nėra nė mūsų savivalei paliktas vystymasis, nes visiems aišku, kad esame dovanoti, o ne pasigaminę patys save. Niekas savivališkai neformuoja savo sąmonės, bet savo „aš“ statydina ant mums duoto „savasties“ pamato. Negalime disponuoti kitais žmonėmis ir savimi pačiais. *Žmogaus vystymasis iškrypsta, kai jis kėsina būti vieninteliu savo paties gamintoju.* Panašiai iš vėžių iškrypsta tautų vystymasis, kai žmonija, naudodamasi technikos „stebuklais“, tariasi galinti save atkurti. Lygiai toks pat apgaulingas bei žalingas pasirodo ekonominis vystymasis, kuris, siekdamas nenatūralios ir vartotojiško pobūdžio plėtros, patiki save finansinio pasaulio „stebuklams“. Tokių prometėjiškų pretenzijų akivaizdoje turime stiprinti meilę laisvei, kuri nėra savivališka, bet yra tapusi žmogiškesnė pripažindama už ją ankstesnę gėrį. To trokšdamas žmogus turi vėl įeiti į save, kad pažintų Dievo į jo širdį įrašytas pagrindines moralinio įstatymo normas.

69. Vystymosi problema šiandien artimai susijusi su *technologine pažanga* ir jos įstabilu taikymu biologijos srityje. Technika – šitai būtina čia pabrėžti – yra iš pagrindų žmogiškas reiškinys, neatsiejamas nuo žmogaus autonomijos ir laisvės. Technika reiškiasi ir patvirtinama dvasios valdžia materijai. Dvasia, „išlaisvinta iš daiktų vergijos, gali lengviau pakilti ligi Kūrėjo garbinimo bei kontempliavimo“ (150). Technika leidžia valdyti materiją, sumažinti pavojus, taupyti jėgas, gerinti gyvenimo sąlygas. Jos pašaukimas toks pat, kaip žmogaus darbo: per techniką, laikomą dvasios darbu, žmogus pažįsta pats save ir įgyvendina savo žmogiškąją būtį. Technika yra objektyvus žmogaus darbo aspektas (151), kurio ištaka ir buvimo motyvas yra subjektyvus elementas – dirbantis žmogus. Todėl technika niekada nėra vien technika. Ji rodo žmogų ir jo troškimą vystytis, išreiškia žmogaus dvasios polinkį laipsniškai įveikti tam tikras materialias sąlygotybes. *Todėl technika išsitenka Dievo žmogui iškeltoje užduotyje žemę dirbti ir ją rūpintis* (plg. Pr 2, 15) ir turi stiprinti tą žmogaus ir aplinkos sandorą, kuriai skirta atspindėti kuriamąją Dievo meilę.

70. Technologinis vystymasis gali pakišti mintį, jog technikai pakanka savęs pačios, žmogui tekliant klausimą „kaip“ ir nekreipiant dėmesio į daugybę veiklai jį skatinančių „kodėl“. Dėl šios priežasties technika įgyja dviprasmišką veidą. Kadangi, kaip asmens laisvės įran-

kis, technika yra kilusi iš žmogaus kūrybiškumo, ją galima suvokti kaip absoliučios laisvės elementą, laisvės, norinčios nepaisyti ribų, glūdinčių pačiuose daiktuose. Globalizacijos procese ideologijos gali būti pakeistos technika (152), kuri pati tapo ideologine galia ir žmonijai gresia atsidurti užsklęstai *a priori*, iš kur nebeįmanu ištrūkti susitikti su būtimi ir tiesa. Tada visas savo gyvenimo aplinkybes pažintume, vertintume ir apibrėžtume technokratinės kultūros horizonte, kuriam struktūriškai priklausytume, niekada neįstengdami atrasti kokios nors prasmės, kurios patys nebūtume pagaminę. Tokia vizija šiandien taip įtvirtina technicistinę mąstyseną, kad tiesa pradeda tapatinti su padaromybe. Tačiau vieninteliu tiesos kriterijumi laikant veiksmingumą ir naudą, vystymasis savaime paneigiamas. Mat autentišką vystymąsi pirmiausia sudaro ne darymas. Vystymosi esmė yra intelektas, gebantis apmąstyti techniką ir žmogaus veikimo tikrąją žmogiškąją prasmę, į patį žmogų žvelgiant iš būties visumos perspektyvos. Net jei žmogus veikia per palydovą ar nuotolinio valdymo elektroninį impulsą, jo veikla visada lieka žmogiška, išreiškianti atsakingą laisvę. Technika žmogų labai vilioja, nes leidžia jam ištrūkti iš fizinių apribojimų ir išplečia horizontą. *Tačiau žmogiškoji laisvė tikrai tokia išlieka tik tada, kai į technikos žavesį atsakoma sprendimais, išplaukiančiais iš moralinės atsakomybės.* Iš to kyla būtinybė mokyti moralinės atsakomybės naudojantis technika. Pasinaudojant technikos patrauklumu žmogui, būtina susigražinti tikrąją laisvės prasmę, kurios esmė ne apsvaigimas nuo totalinio savarankiškumo, bet atsakas į būties šauksmą, pradedant savo pačių būtimi.

71. Tokį galimą techninės mąstysenos nukrypimą nuo savo pradinės humanistinės vagos šiandien akivaizdžiai liudija tiek vystymosi, tiek taikos technizacija. Tautų vystymasis dažnai traktuojamas kaip finansavimo technikos, rinkų atvėrimo, muitų sumažinimo, investicijų į gamybą, institucinių reformų – galiausiai kaip grynai techninis klausimas. Visos sritys labai svarbios, tačiau būtina klausti, kodėl techninio pobūdžio sprendimai iki dabar pasiteisino tik iš dalies. Priežasties reikia ieškoti giliau. Vystymosi niekada iki galo nelaiduos tam tikru mastu savaiminės ir beasmės jėgos – rinkos ar tarptautinės politikos. *Be teisingų žmonių, be ekonomikos specialistų ir politikų, kurių aiškūs sąžinės balsas ragina siekti visuotinės gerovės, vystymasis neįmanomas.* Reikia ir profesinio pasirengimo, ir moralinio nuoseklumo. Kai viršų paima technikos absoliutinimas, tikslai ir priemonės supainiojami, verslininkas vieninteliu savo veiklos kriterijumi laiko kuo didesnę pelną iš gamybos, politikas – valdžios įtvirtinimą, mokslininkas – savo atradimų rezultata. Dažnai greta ekonominių, finansinių bei politinių santykių pynės išlieka nesupratingumas, nepatogumas, neteisingumas,

techninių žinių srautai gausėja jų savininkų naudai, tuo tarpu faktinė anapus tų srautų bei kone visada jų šešėlyje gyvenančių tautų padėtis lieka nepakitusi ir be realių emancipacijos galimybių.

72. Kartais ir taikai iškyla pavojus būti laikomai techniniu produktu – vien susitarimų tarp vyriausybių ar iniciatyvų laiduoti veiksmingą ekonominę pagalbą rezultatu. *Taikai statydinti* tikrai reikia nuolatinio diplomatinių ryšių palaikymo, ekonominių bei technologinių mainų, kultūrinių susitikimų, susitarimų dėl bendrų sumanymų, lygiai kaip ir bendrų įsipareigojimų prisiėmimo, siekiant sumažinti karo grėsmes ir iš pašaknių pakirsti reguliariai pasikartojančias teroristines pagundas. Kad tokios pastangos duotų ilgalaikių vaisių, jos turi remtis vertybėmis, besišaknijančiomis gyvybės tiesoje. Tai yra norint išsiaiškinti atitinkamų gyventojų lūkesčius, būtina girdėti jų balsą bei regėti jų padėtį. Tam reikia, taip sakant, nuolatos prieš akis turėti anonimines pastangas daugybės žmonių, giliai įsipareigojusių skatinti susitikimą tarp tautų ir prisidėti prie meilės bei abipusio supratimo grindžiamo vystymosi. Tarp tokių asmenų yra ir tikinčių krikščionių, ištraukusių į didžiulę užduotį suteikti vystymuisi bei taikai tobulai žmogišką prasmę.

73. Su technologiniu vystymusi susijusi padidėjusi *visuomenės komunikavimo priemonių* skvarba. Be jų beveik nebeįmanoma įsivaizduoti žmonijos šeimos. Naudojamos geram ir blogam, jos tapusios tokia neatsiejama pasaulio gyvenimo dalimi, kad tikrai kvaila atrodo pozicija tų, kurie palaiko jų neutralumą, nuosekliai gindami jų autonomiją žmogui taikomos moralės atžvilgiu. Tokie požiūriai, pabrėžiantys griežtai techninę komunikavimo priemonių prigimtį, iš tikrųjų dažnai prisideda prie jų palenkimo ekonominiams išskaičiavimams, siekiant užvaldyti rinkas ir lygia greta trokštant primesti kultūrinius parametrus, tarnaujančius ideologinės ir politinės galios projektams. Dėl šių priemonių pamatinės reikšmės keičiant tikrovės ir žmogaus asmens suvokimo bei pažinimo būdus būtina rūpestingai apmąstyti jų įtaką pirmiausia turint prieš akis etinį kultūrinį globalizacijos bei solidaraus tautų vystymosi matmenį. *Komunikavimo priemonių prasmės bei tikslo ieškotina remiantis antropologiniu pagrindu* ir atsižvelgiant į tai, ko reikalauja derama globalizacija bei vystymasis. Tai reiškia, kad jos *humanizacijos proga* tampa ne tik tada, kai techninės pažangos dėka teikia vis didesnių komunikavimo bei informavimo galimybių, bet pirmiausia tuomet, kai organizuojamos bei vairuojamos vadovaujantis asmens ir visuotinės gerovės, atspindinčios jo visuotinę vertę, paveikslu. Visuomenės komunikavimo priemonės tiesiog tik tuo, kad didina bendravimo ir idėjų cirkuliacijos galimybes, nei prisideda prie laisvės, nei globalizuoja vystymąsi bei demokra-

tiją visiems. To siekdamas, komunikavimo priemonės turėtų skatinti žmonių ir tautų kilnumą, būti aiškiai gaivinamos meilės ir tarnauti tiesai, gėriui ir prigimtinėi bei antgamtinėi brolystei. Žmonijoje laisvė esmingai susieta šiomis aukštesniosiomis vertybėmis. Tapdamos priemonėmis, skatinančiomis visus įsitraukti į paiešką to, kas teisinga, komunikavimo priemonės gali vertingai prisidėti prie žmonijos šeimos bendrystės ir visuomenių etoso augimo.

74. Svarbiausias ir lemiamas kultūrinės kovos tarp technikos pretenzijos į absoliutumą ir žmogaus moralinės atsakomybės laukus šiandien yra *bioetika*, kur visapusiško žmogaus vystymosi galimybei iškilusi radikali grėsmė. Tai ne tik itin kebli ir lemiamą plotmė, kur dramatiškai išnyra pamatinis klausimas, ar žmogus sukūrė pats save, ar jis vis dėlto priklauso nuo Dievo. Moksliniai atradimai šioje srityje ir techninio įsikišimo galimybės šiandien, regis, pažengusios tiek, kad verčia rinktis vieną iš dviejų racionalumo rūšių – transcendencijai atvirą protą arba imanencijoje užsisklendusį protą. Tada stovi ma lemtingo arba – arba akivaizdoje. Tačiau į save susitelkusio techninio veikimo racionalumas pasirodo kaip neracionalus, nes verčia ryžtingai atmesti prasmę ir vertybę. Neatsitiktinai užsisklendus transcendencijai tampa sunku mąstyti, kaip iš nieko radosi būtis, o iš atsitiktinumo – intelektas (153). Tokių dramatiškų problemų akivaizdoje protas ir tikėjimas vienas kitam padeda. Tik bendromis išgalėmis jiedu gali išgelbėti žmogų. *Gryno techninio veikimo supančiotas protas be tikėjimo pasmerktas pražūti savo visagalybės iliuzijoje. Tikėjimui be proto gresia nutolti nuo žmogaus konkretaus gyvenimo* (154).

75. Jau popiežius Paulius VI įžvelgė pasaulinį socialinio klausimo horizontą ir atkreipė į jį dėmesį (155). Žengiant tuo pačiu keliu, tenka konstatuoti, kad socialinis klausimas radikaliai virto antropologiniu klausimu, nes apima galimybę ne tik suprasti gyvybę, biotechnologijų vis labiau atiduodamą į žmogaus rankas, bet ir ja manipuliuoti. Mūsų šiandienėje kultūroje, kurioje nebeliko nuostabos, kuri manosi atskleidusi visus slėpinius, atsiranda ir skatinama *in vitro* apvaisinimas, embrionų tyrimai, žmogaus klonavimo bei hibridizavimo galimybės. Čia technikos pretenzija į absoliutumą reiškiasi pilnatviškiausiai. Tokioje kultūroje sąžinė pašaukta tik atkreipti dėmesį į grynai technines galimybes. Tačiau nerimą keliančių žmogaus ateities scenarijų ir „mirties kultūros“ į rankas įduodamų naujų galingų įrankių nevalia nureikšminti. Paplitusią tragišką abortų rykštę ateityje gali papildyti sistemiškas eugeninis gimimų planavimas, slapta jau dabar egzistuojantis *in nuce*. Kita vertus, kelias tiesiamas *mens euthanastica*, ne mažiau pyktį keliančiai niekinamo požiūrio į gyvybę, kuri tam tikromis sąlygomis laikoma nebeverta

egzistuoti, apraiškai. Tokiuose scenarijuose glūdi kultūrinės sampratos, neigiančios žmogaus kilnumą. Šios praktikos savo ruožtu skirtos skatinti materialistinę bei mechanistinę požiūrį į žmogaus gyvybę. Kas išmatuos neigiamus tokios mąstysenos padarinius vystymuisi? Argi reikia stebėtis abejingumu žmogaus nuosmukiui, kai abejingumas ženklina net laikyseną to, kas žmogiška ir kas ne, atžvilgiu? Kas šiandien siūloma kaip gerbtina, atrenkama pribloškiamai savavališkai. Daug kas pasirenge piktintis dėl menkniekių, tačiau pakenčia negirdėtas neteisybes. Pasaulio vargšai vis dar beldžiasi į apstumo duris, tuo tarpu turtingajam pasauliui iškilęs pavojus dėl sąžinės negebėjimo pažinti, kas žmogiška, nebegirdėti to beldimo. Dievas apreiškia žmogui žmogų; protas ir tikėjimas darbuojasi išvien, kad parodytų jam tai, kas gera, jei tik jis norėtų matyti; prigimtine teisė, kurioje suspindi kūrybingasis protas, atskleidžia žmogaus didybę, bet kartu ir jo vargą, kai žmogus užsiveria moralinės tiesos kvietimui.

76. Vienas šiuolaikinės technizuotos dvasios aspektų yra polinkis su vidiniu gyvenimu susijusius klausimus bei motyvus traktuoti vien psichologiniu požiūriu, nuslystant ligi pat neurologinio redukcionizmo. Taip žmogaus vidus ištuštinamas, o žmogaus sielos ir jos gelmių, kurias taip mokėjo matuoti šventieji, ontologinis pagrindas pamažu vis mažiau suvokiamas. *Vystymosi klausimas artimai susijęs ir su mūsų požiūriu į žmogaus sielą, kadangi mūsų „aš“ dažnai susiaurinamas iki psichikos ir sielos sveikata painiojama su gera emocije savijauta. Taip elgiamasi dėl dvasinio gyvenimo visiško nesupratimo. Tada nebenorima pripažinti, kad žmogaus ir tautų vystymasis priklauso ir nuo dvasinio pobūdžio problemų sprendimo. Vystymasis, be materialaus, turi aprėpti ir dvasinį augimą, nes žmogus yra „sielos ir kūno vienybė“ (156), pagimdyta kūrybingosios Dievo meilės ir pašaukta amžinybei. Žmogus vystosi tada, kai auga dvasiškai, kai jo siela pažįsta save pačią ir tiesą, kurią Dievas joje pradmeniškai pasėjo, kai jis kalbasi su savimi ir savo Kūrėju. Nutolęs nuo Dievo žmogus yra neramus ir ligotas. Socialinis bei psichologinis susvetimėjimas ir daugybė neurozių, būdingų turtingosioms visuomenėms, dažnai kyla iš dvasinio pobūdžio priežasčių. Materialiai toli pažengusi, tačiau sielą slegianti gerovės visuomenė, kaip tokia, nėra orientuota autentiško vystymosi linkme. Naujos vergavimo narkotikams formos ir neveltis, apimanti daugybę žmonių, aiškintinos ne tik sociologiškai ir psichologiškai, bet pirmiausia dvasiškai. Tuštuma, sielos jaučiama nepaisant gausių kūno ir psichikos terapijų, sukelia kančių. *Be asmens, kuris laikomas sielos ir kūno visetu, dvasinės ir moralinės gerovės nėra nei pilnatviško vystymosi, nei visuotinio bendrojo gėrio.**

77. Technikos absoliutinimas linkęs pagimdyti negebėjimą suvokti tai, ko neįmanoma paaiškinti vien materija. Tuo tarpu visi žmonės patiria daugybę nematerialių ir dvasinių savo gyvenimo aspektų. Pažinimas yra ne tik materialus aktas, nes tame, kas pažinta, visada slypi kas nors, kas pranoksta empirinę duotybę. Kiekvienas pažinimas, net paprasčiausias, visada yra mažas stebuklas, nes jo niekada negalima iki galo paaiškinti taikomomis materialiomis priemonėmis. Kiekvienoje tiesoje glūdi daugiau, negu tikėjomės, meilėje, kurią gauname, visada būna kas nors stebinančio. Niekada neturime liautis tais stebuklais stebėjęsi. Kiekviename pažinimo ir meilės akte žmogaus siela išgyvena „daugiau“, ir tai labai panašu į gautąją dovaną, į aukštybę, ligi kurios jaučiamės esą pakelti. Panašioje aukštumoje atsiduria ir žmogaus bei tautų vystymasis, kai iš akių neišleidžiame *dvasinio matmens*, neišvengiamai turinčio tą vystymąsi ženklinti, idant jis būtų autentiškas. Jis reikalauja naujų akių ir naujos širdies, gebančios nugalėti *materialistinę požiūrį į žmogiškuosius įvykius* ir vystymesi išvelgti tą „daugiau“, kurio negali suteikti technika. Tiktai žengiant šiuo keliu bus įmanoma tęsti visapusišką žmogaus vystymąsi, kurio kreipiantysis kriterijus yra meilės tiesoje varomoji jėga.

PABAIGA

78. Be Dievo žmogus nežino, kurlink turės eiti, ir net negeba suvokti, kas jis yra. Turint prieš akis tautų vystymosi problemas, tokias milžiniškas, kad kone nusvyra rankos, pagalbion ateina Viešpaties Jėzaus Kristaus žodžiai, kuriais jis mums praneša: „Nuo manęs atsiskyrę, jūs nieko negalite nuveikti“ (Jn 15, 5) ir padrąsina: „Štai aš esu su jumis per visas dienas iki pasaulio pabaigos“ (Mt 28, 20). Atliktino darbo gausos akivaizdoje mus palaiko tikėjimas, jog Dievas yra tarp tų, kurie jo vardu susiburia ir darbuojasi teisingumo labui. Popiežius Paulius VI enciklikoje *Populorum progressio* priminė, kad žmogus nepajėgus vienas siekti savo pažangos, nes savimi negali pagrįsti tikrojo humanizmo. Tik atmindami, kad mes pavieniui ir kaip bendruomenė esame pašaukti kaip vaikai priklausyti Dievo šeimai, įstengsime duoti pradžią naujam mąstymui ir išskleisti naujas jėgas autentiško visapusiško humanizmo naudai. Todėl didžioji jėga, tarnaujanti vystymuisi, yra krikščioniškasis humanizmas (157), gaivinamas meilės ir besivadovaujantis tiesa, ir viena, ir kita gaunantis kaip nuolatinę Dievo dovaną. Buvimas disponuojamam Dievo leidžia būti disponuojamam brolių bei sesių ir gyvenimo, suvokiamo kaip solidari ir džiugi užduotis. Ir priešingai, ideologinis užsisklendimas Dievo atžvilgiu ir abejingumo ateizmas, užmirštantys Dievą ir dėl to galintys užmiršti ir žmogiškąsias vertybes,

šiandien yra didžiausios vystymosi kliūtys. Dievą atmetantis humanizmas yra nežmogiškas humanizmas. Tik Absoliutui atviras humanizmas gali mums padėti skatinti ir įgyvendinti socialines ir pilietines gyvenimo formas – struktūrų, institucijų, kultūros, etoso plotmės, – apsaugodamas nuo pavojaus tapti akimirksnio mados belaisviais. Mus, sunkiai ir pakiliai besidarbuojančius teisingumo ir tautų vystymosi labui, išgyvenančius sėkmes ir nesėkmes nepaliaujamai ieškant teisingos žmogiškųjų dalykų tvarkos, palaiko žinojimas, kad Dievo meilė nesugriaunama. *Dievo meilė kviečia išžengti iš visko, kas ribota ir laikina, įkvepia drąsos toliau ieškoti visuotinės gerovės*, nors to neįmanoma tuoju pat įgyvendinti ir netgi tai, ką mums drauge su politine valdžia bei ekonomikos specialistais pavyksta įgyvendinti, visada yra mažiau, negu tai, ko siekėme (158). Dievas suteikia mums jėgos kovoti ir iš meilės kentėti dėl bendrosios gerovės, nes jis yra mūsų Viskas, mūsų didžioji viltis.

79. *Vystymuisi reikia krikščionių, maldoje keliančių rankas į Dievą, suvokiančių, kad tiesos kupina meilė, caritas in veritate*, iš kurios kyla autentiškas vystymasis, yra ne mūsų pastangų vaisius, bet dovanota. Todėl net sunkiausiais ir sudėtingiausiais momentais turėtume ne tik supratingai reaguoti, bet ir remtis Dievo meile. Vystymasis apima dėmesį dvasiniam gyvenimui, rimtą atožvalgą į pasitikėjimo Dievu, dvasinės brolytės Kristuje, savęs patikėjimo Dievo apvaizdai ir gailėstingumui, meilės ir atleidimo, savęs atsižadėjimo, artimo priėmimo, teisingumo ir taikos potyrius. Visa tai būtina norint „akmeninę širdį“ paversti „jautria širdimi“ (Ez 36, 26), gyvenimą žemėje padaryti „dievišką“ ir labiau vertą žmogaus. Visa tai yra žmogaus, nes žmogus yra savo egzistencijos subjektas, ir kartu Dievo, nes Dievas yra pradžioje ir pabaigoje visko, kas vertinga ir išganinga: „Ar gyvenimas, ar mirtis, ar dąbartis, ar ateitis, – viskas jūsų, bet jūs patys – Kristus, o Kristus – Dievo“ (1 Kor 3, 22–23). Krikščionis karštai trokšta, kad visa žmonių šeima šauktųsi Dievo, „mūsų Tėvo“. Kartu su viengimiu Sūnumi visi žmonės gali išmokti melstis Tėvui ir Jėzaus išmokytais žodžiais prašyti, kad duotų jėgų šlovinti jį gyvenimu pagal jo valią, kad pakaktų kasdienės duonos, kad būtų supratingi bei atleidūs savo kaltininkams, kad nebūtų pernelyg gundomi ir būtų išgelbėti nuo pikto (plg. Mt 6, 9–13).

Baigiantis Pauliaus metams, tokį troškimą norėčiau išreikšti apaštalo žodžiais iš Laiško romiečiams: „Meilė tebūna be veidmainystės. Bodėkitės pikto, laikykitės gero. Nuoširdžiai mylėkite vieni kitus broliška meile, lenktyniaukite tarpusavio pagarba“ (12, 9–10). Mergelė Marija, popiežiaus Pauliaus VI paskelbta *Mater Ecclesiae* ir krikščionių tautos gerbiama kaip *Speculum iustitiae*

bei *Regina pacis*, tesaugo mus ir, danguje užtardama, teisprašo jėgų, vilties ir džiaugsmo, kurių mums reikia, kad ir toliau dosniai atsiduotume pareigai įgyvendinti „viso žmogaus ir visų žmonių vystymąsi“ (159).

Roma, prie šventojo Petro, 2009-ųjų, penktųjų mano pontifikato metų, liepos 29-oji, Šventųjų apaštalų Petro ir Pauliaus iškilmė

BENEDICTUS PP. XVI

Nuorodos

- (125) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 41: *op. cit.*, 843–845.
- (126) Plg. ten pat.
- (127) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Evangelium vitae*, 20: *op. cit.*, 422–424.
- (128) Enciklika *Populorum progressio*, 85: *op. cit.*, 298–299.
- (129) Plg. Jonas Paulius II. Žinia 1998 m. Pasaulinės taikos dienos proga, 3: *AAS* 90 (1998), 150; Kreipimasis į *Centesimus annus* fondo narius (1998 05 09), 2: *Insegnamenti XXI*, 1 (1998), 873–874; Kreipimasis per susitikimą su valdžios atstovais ir diplomatinio korpusu *Wiener Hofburg* (1998 06 20), 8: *Insegnamenti XXI*, 1 (1998), 1435–1436; Žinia katalikiškojo *Sacro Cuore* universiteto rektoriui kasmetinės universitetinės dienos proga (2000 05 05), 6: *Insegnamenti XXIII*, 1 (2000), 759–760.
- (130) Pasak Tomo Akviniečio: *ratio partis contrariatur rationi personae*, in: *III Sent.* d. 5, 3, 2; taip pat: *Homo non ordinatur ad communitatem politicam secundum se totum et secundum omnia sua*, in: *Summa theologiae*, I–II, q. 21, a. 4, ad 3.
- (131) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Dogminė konstitucija *Lumen gentium*, 1.
- (132) Plg. Jonas Paulius II. Kreipimasis į Popiežiškosios teologijos akademijos ir Popiežiškosios šventojo Tomo Akviniečio akademijos viešojo posėdžio dalyvius (2001 11 08), 3: *Insegnamenti XXIV*, 2 (2001), 676–677.
- (133) Plg. Tikėjimo mokymo kongregacija. Deklaracija dėl Jėzaus Kristaus ir Bažnyčios vienatimumo ir jų išganomojo veikimo visuotinumui *Dominus Jesus* (2000 08 06), 22: *AAS* 92 (2000), 763–764; Doktrininė nota dėl katalikų veiklos ir elgesio politiniame gyvenime (2002 11 24), 8: *AAS* 96 (2004), 369–370.
- (134) Plg. Benediktas XVI. Enciklika *Spe salvi*, 31: *op. cit.*, 1010; Kreipimasis į Bažnyčios Italijoje IV nacionalinio kongreso dalyvius (2006 10 19): *op. cit.*, 471.
- (135) Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 5: *op. cit.*, 798–800; plg. Benediktas XVI. Kreipimasis į Bažnyčios Italijoje IV nacionalinio kongreso dalyvius (2006 10 19): *op. cit.*, 471.
- (136) 12.
- (137) Plg. Pijus XI. Enciklika *Quadragesimo anno* (1931 05 15): *AAS* 23 (1931), 203; Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*,

- 48: *op. cit.*, 852–854; Katalikų Bažnyčios katekizmas, 1883.
- (138) Plg. Jonas XXIII. Enciklika *Pacem in terris*: *op. cit.*, 274.
- (139) Plg. Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 10, 41: *op. cit.*, 262, 277–278.
- (140) Plg. Benediktas XVI. Kreipimasis į Tarptautinę teologijos komisiją (2007 10 05): *Insegnamenti* III, 2 (2007), 418–421; Kreipimasis į Popiežiškojo Laterano universiteto surengto tarptautinio kongreso apie „prigimtinį moralės įstatymą“ dalyvius (2007 02 12): *Insegnamenti* III, 1 (2007), 209–212.
- (141) Plg. Benediktas XVI. Kreipimasis į Tailando vyskupų konferencijos vyskupus per vizitą *ad limina* (2008 05 16): *Insegnamenti* IV, 1 (2008), 798–801.
- (142) Plg. Popiežiškoji migrantų ir keleivių sielovados taryba. Instrukcija *Erga migrantes caritas Christi* (2004 05 03): AAS 96 (2004), 762–822.
- (143) Jonas Paulius II. Enciklika *Laborem exercens*, 8: *op. cit.*, 594–598.
- (144) Kreipimasis Eucharistijos šventimo pabaigoje Darbininkų jubiliejaus proga (2000 05 01): *Insegnamenti* XXIII, 1 (2000), 720.
- (145) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Centesimus annus*, 36: *op. cit.*, 838–840.
- (146) Plg. Benediktas XVI. Kreipimasis į JT generalinės asamblėjos narius (2008 04 18): *op. cit.*, 618–626.
- (147) Plg. Jonas XXIII. Enciklika *Pacem in terris*: *op. cit.*, 293; Popiežiškoji teisingumo ir taikos taryba. Bažnyčios socialinio mokymo santrauka, 441.
- (148) Plg. Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 82.
- (149) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Sollicitudo rei socialis*, 43: *op. cit.*, 574–575.
- (150) Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 41: *op. cit.*, 277–278; plg. Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 57.
- (151) Plg. Jonas Paulius II. Enciklika *Laborem exercens*, 5: *op. cit.*, 586–589.
- (152) Plg. Paulius VI. Apaštališkasis laiškas *Octogesima adveniens*, 29: *op. cit.*, 420.
- (153) Plg. Benediktas XVI. Kreipimasis į Bažnyčios Italijoje IV nacionalinio kongreso dalyvius (2006 10 19): *op. cit.*, 465–477; Homilija per šv. Mišias Regensburgo *Islinger Feld* (2006 09 12): *op. cit.*, 252–256.
- (154) Plg. Tikėjimo mokymo kongregacija. Instrukcija dėl kai kurių bioetikos klausimų *Dignitas personae* (2008 09 08): AAS 100 (2008), 858–887.
- (155) Plg. Enciklika *Populorum progressio*, 3: *op. cit.*, 258.
- (156) Vatikano II Susirinkimas. Pastoracinė konstitucija apie Bažnyčią šiuolaikiniame pasaulyje *Gaudium et spes*, 14.
- (157) Plg. 42: *op. cit.*, 278.
- (158) Plg. Benediktas XVI. Enciklika *Spe salvi*, 35: *op. cit.*, 1013–1014.
- (159) Paulius VI. Enciklika *Populorum progressio*, 42: *op. cit.*, 278.

Bendroji katechezė: popiežius aiškina savo enciklikos turinį

2009 m. liepos 8 d.

Brangūs broliai ir seserys!

Vakar oficialiai pristatytos mano enciklikos *Caritas in veritate* bendrąją kryptį įkvėpė šventojo Pauliaus Laiško efeziečiams ištrauka, kurioje apaštalas kalba apie elgesį pagal *tiesą meilėje*: „Elgdamiesi pagal tiesą, mes aukime meile visais atžvilgiais tame, kuris yra galva, – Kristuje“ (4, 15). Tad meilė tiesoje yra kiekvieno asmens ir visos žmonijos tikrojo vystymosi pagrindinė varomoji jėga. Todėl visas Bažnyčios socialinis mokymas paremtas *caritas in veritate* principu. Tiktai proto ir tikėjimo apšviestos meilės dėka galima pasiekti vystymosi tikslus, turinčius žmogiškąją bei sužmoginančiąją vertę. „*Caritas in veritate* yra principas, apie kurį sukasi Bažnyčios socialinis mokymas, tai principas, veiksmingai pasireiškiantis orientaciniais moralinės veiksenos kriterijais“ (6). Jau enciklikos

pratarmėje nurodomi du pagrindiniai kriterijai – teisingumas ir visuotinė gerovė. Teisingumas yra tos meilės „darbu ir tiesa“ (1 Jn 3, 18), kuriai kviečia apaštalas Jonas (plg. 6), neatsiejamas dėmuo. Taip pat: „Ką nors mylėti reiškia trokšti jam gera ir veiksmingai to siekti. Greta asmeninės gerovės egzistuoja ir gerovė, susijusi su žmogaus gyvenimu visuomenėje. <...> Artimas mylimas juo veiksmingiau, juo labiau rūpinamasi bendrąja gerove.“ Tad veiksenos kriterijai yra du – teisingumas ir visuotinė gerovė, ir dėl pastarojo meilė įgyja socialinį matmenį. Kiekvienas krikščionis, sakoma enciklikoje, pašauktas tokiai artimo meilei. Ir priduriama: „Tai institucinis <...> artimo meilės kelias“ (7).

Kaip ir kituose Magisteriumo dokumentuose, šioje enciklikoje irgi atsižvelgiama ir dar skvarbiau įsigilinama į Bažnyčios analizes bei apmąstymus klausimų, gyvybiškai svarbių mūsų amžiaus žmonijai. Ypatingu būdu joje toliau tęsiama gija to, ką Paulius VI prieš keturiasdešimt metų parašė Bažnyčios socialiniam mokymui kelią rodančioje enciklikoje *Populorum progressio*, kurioje didysis popiežius nubrėžė kelias linijas, esmingai svarbias bei

nuolatos aktualias visapusiškam žmogaus ir pasaulio vystymuisi. Pastarųjų mėnesių įvykiai akivaizdžiai parodė, kad pasaulį ir toliau vargina problemos ir didžiulis neteisingumas, tebegyvuojantis nepaisant visų praeityje dėtų pastangų. Viena vertus, konstatuoti rimti socialinės bei ekonominės nelygybės ženklai, kita vertus, daug kas reikalauja neatidėliotinių reformų tautų atsilikimui įveikti. Globalizacijos reiškinys tam gali būti gera galimybė, todėl svarbu prisidėti prie visapusiško moralinio ir kultūrinio atsinaujinimo bei atsakingai ir išvalgiai priminti sprendimus visuotinės gerovės labui. Geresnė ateitis visiems galima, jei ji remsis iš naujo atrastomis pamatinėmis etinėmis vertybėmis. Tai reiškia, jog būtinas naujas ekonominis planavimas, nubrėžiantis naujas globalinio vystymosi gaires ir besiremiantis etiniu atsakomybės Dievui ir žmogui kaip Dievo kūriniiui pagrindu.

Enciklikoje, žinoma, nesiūloma, kaip techniškai išspręsti gausius šiandienio pasaulio socialinius klausimus – tai nėra Magisteriumo kompetencija (plg. 9). Tačiau joje primenami didieji principai, būtini žmogaus vystymąsi statydamas artimiausiais metais. Tarp jų svarbiausieji yra dėmesys žmogaus gyvybei, laikomai kiekvienos autentiškos pažangos centru; pagarba teisei į religijos laisvę, kuri visada artimai susijusi su žmogaus vystymusi; prometėjiško požiūrio į žmogaus būtį, laikant žmogų absoliučiu savo likimo viešpačiu, atsisakymas. Beribis pasitikėjimas technikos galimybėmis galop pasirodys iliuzinis. Ir politikoje, ir ekonomikoje reikia sąžiningų žmonių, sąžinėje aiškiai jaučiančių raginimą siekti visuotinės gerovės. Žvelgiant į vargstančias pasaulio sritis, neatidėliotina būtina atkreipti viešosios nuomonės dėmesį į nemažą žmonijos dalį kamuojančią bado ir nesaugumo dėl maisto stygiaus dramą. Tokio masto drama meta iššūkį mūsų sąžinei! Privalu imtis ryžtingų priemonių struktūrinėms jos priežastims šalinti ir žemės ūkiui neturtingiausiose šalyse skatinti. Esu tikras, jog tokios solidarios pastangos skatinant neturtingiausiųjų šalių vystymąsi padės parengti projektą dabartinei globalinei krizei įveikti. Naujaip įvertinti neabejotinai derėtų valstybių vaidmenį bei politinę galią, ypač šiuo laiku, kai naujas tarptautinis ekonominis-komercinis ir finansinis kontekstas *de facto* apribojo jų suverenumą. Kita vertus, neturėtų stigti atsakingo piliečių dalyvavimo nacionalinėje ir tarptautinėje politikoje per darbuotojų susivienijimus, pašauktus steigti naujas sąveikos formas ne tik vietiniu, bet ir tarptautiniu lygmeniu. Prioritetinis vaidmuo intensyvinant dialogą tarp įvairių kultūrų bei tradicijų tarptautiniu lygmeniu tenka visuomenės komunikavimo priemonėms.

Tad norint parengti vystymosi „programą“, apsaugančią jį nuo šiandien paplitusių didelių sutrikimų bei iškraipymų, visiems privalu rimtai apmąstyti ekonomikos pras-

mę bei tikslą. To, tiesą sakant, reikalauja ekologinė planetos sveikata, toks poreikis taip pat kyla dėl kultūrinės ir moralinės žmogaus krizės, jau seniai regimos visame pasaulyje. Ekonomikai, kad tinkamai funkcionuotų, būtina etika; jai privalu vėl atrasti svarbią neatlyginamumo principo ir „dovanojimo logikos“ reikšmę rinkos ūkyje, kur pelnas negali būti vienintelė taisyklė. Tačiau tai įmanoma tik sutelkiant išvien jėgas visiems žmonėms, pradedant ekonomikos specialistais bei politikais ir baigiant gamintojais ir vartotojais, ir ugdant sąžinę, kuri rengiant politinius ir ekonominius susitarimus suteiktų jėgos moraliniams kriterijams. Pagrįstai daug kas atkreipia dėmesį į tai, kad teisės suponuuoja atitinkamas pareigas, be kurių teisėms gresia pavojus virsti savivale. Vis dažniau kartojama, jog visai žmonijai reikia kitokios gyvensenos, kiekvieno pareigas aplinkai susiejant su pareigomis kito žmogaus, kaip tokio, ir kitų atžvilgiu. Visa žmonija yra viena šeima, ir vaisingas tikėjimo bei proto tarpusavio dialogas gali ją tik praturtinti ir artimo meilės darbus socialinėje srityje padaryti veiksmingesnius, sukurdamas tinkamą aplinką, kuri skatintų tikinčiuosius ir netikinčiuosius bendradarbiauti bendrai siekiant pasaulyje teisingumo ir taikos. Kaip pagrindinį tokio broliško bendradarbiavimo principą enciklikoje nurodžiau artimai tarpusavyje susijusius subsidiarumo ir solidarumo principus. Galiausiai, turėdamas prieš akis tokias plačias bei galias šiandienio pasaulio problemas, atkreipiau dėmesį, kad yra būtina teisei pavaldi pasaulinė politinė valdžia, besilaikanti minėtų subsidiarumo bei solidarumo principų ir atkakliai besistengianti įgyvendinti visuotinę gerovę paisydama didžiųjų moralinių bei religinių žmonijos tradicijų.

Evangelija mums primena, kad žmogus gyvas ne vien duona: stipraus širdies troškulio materialios gėrybės nenumaldys! Žmogaus horizontas neabejotinai iškilsnis ir platesnis. Dėl šios priežasties kiekvienam vystymosi projektui, greta materialinio augimo, privalu atsižvelgti į dvasinį asmens, turinčio sielą ir kūną, augimą. Štai apie tokį vystymąsi visada kalba Bažnyčios socialinis mokymas – apie vystymąsi, kurio kriterijus yra varomoji „meilės tiesoje“ jėga.

Brangūs broliai ir seserys! Melskimės, kad ši enciklika padėtų žmonijai pasijusti viena šeima, besistengiančia įgyvendinti teisingumo ir taikos pasaulį. Melskime, kad ekonomikos bei politikos srityse besidarbuojantys tikintieji suvoktų, kaip svarbu, tarnaujant visuomenei, įtikinamai liudyti Evangeliją. Ypač kviečiu melstis už šiomis dienomis Akviloje į G8 susitikimą susirinkusius valstybių bei vyriausybių vadovus. Šiame svarbiame pasaulio viršūnių susitikime tegimsta sprendimai ir gairės autentiškai visų tautų, ir pirmiausia neturtingiausiųjų, pažangai skatinti. Patikėkime šias savo maldas motiniškam Marijos, Bažnyčios ir žmonijos Motinos, užtarimui.

Popiežiškoji migrantų ir keleivių sielovados taryba

Žinia 2009 m. Pasaulinės turizmo dienos proga

Pasaulinės organizacijos Pasaulinei turizmo dienai pasiūlyta tema „Turizmas – įvairovės šventimas“ atveria kelius susitikti su žmogumi apimant visą jo įvairovę ir antropologinį turtingumą.

Įvairovė yra faktas, tikrovė, tačiau, kaip primena popiežius Benediktas XVI, tai drauge ir pozityvus veiksnys, kažkas gero, ne tik grėsmė ar pavojus, taigi Šventasis Tėvas nori, kad „žmonės ne tik priimtų kitų kultūrų egzistavimą, bet ir norėtų būti jų praturtinti“ (1).

Įvairovės patirtis būdinga žmogiškajai egzistencijai, taip pat todėl, kad kiekvieno vystymasis rutuliojasi skirtingais žingsniais, skatinančiais žmogaus augimą ir brandą. Tai yra nuoseklus atradimas, kai, lygindamiesi su mus supančiais žmonėmis bei aplinka, išskiriame save iš to, kas į mus nepanašu.

Pozityviai vertindami kitoniškumą susiduriame su paradoksu: viena vertus, pastebime, jog šiuo globalizacijos metu kultūros ir religijos vis labiau tarpusavyje artėja, o pačioje kultūrų šerdyje kyla tikras taikos troškimas; kita vertus, matome nesusipratimus, išankstines nuostatas ir giliai įsišaknijusias klaidingas sampratas, kurios sudaro kliūtis ir lemia susiskaldymą. Tai mums glūdinti to, kas kitoniška ir nepažįstama, baimė.

Todėl turime padaryti viską, kas įmanoma, kad diskriminaciją, ksenofobiją, netoleranciją paverstume supratimu ir tarpusavio priėmimu žengdami pagarbos, švietimo ir atviro, konstruktyvaus bei susiejančio dialogo keliais.

To siekiant svarbus vaidmuo tenka Bažnyčiai, remiantis tvirtu popiežiaus Pauliaus VI įsitikinimu, išreikštu jo enciklikoje *Ecclesiam suam*: „Bažnyčia turi leisti į dialogą su pasauliu, kuriame gyvena. Bažnyčia turi pasakyti žodį, pranešti žinią, vesti pokalbį“ (2). Tai reiškia konstruktyvų ir atvirą dialogą, kuris, idant būtų autentiškas, „turi vengti nukrypti į reliatyvizmą ir sinkretizmą, turi būti įkvėptas nuoširdžios pagarbos kitiems ir gaivinamas didžiadvasiškos susitaikinimo ir broliškumo dvasios“ (3).

Šiuo atžvilgiu turizmas taip pat sudaro progą dialogui ir klausymuisi, kadangi žmonės supažindina su kitais

gyvensenos būdais, kitomis religijomis, kitais požiūriais į pasaulį ir istoriją (4) ir kviečia neužsisklęsti savo kultūroje, bet atsiverti įvairiopoms mąstysenoms ir gyvenesenoms (5). Todėl neturėtų stebinti, kad ekstremistinės atšakos ir fundamentalistinės pakraipos teroristų grupės nurodo turizmą kaip pavojų ir naikintiną dalyką. Karštai vilkimės, jog tarpusavio pažinimas padės kurti teisingesnę, labiau palaikančią ir broliškesnę visuomenę.

Su įvairove susijusi pirminė žmogaus patirtis šiandien išgyvenama taip pat virtualiajame pasaulyje, kosminiame megalopolyje, kuris nuolat siūlomas kiekvienam. Dėka šios pirmosios, virtualios ir kinematinės „turizmo“ formos kitoniškumas stebimas iš arti, ir tai padeda priartinti kitą, kuris yra skirtingas ir nutolęs. Šis „turizmas“ pirmiausia švenčia įvairovę.

Tačiau visų pirma turizmas, suprantamas kaip fizinis mobilumas, susiduria su natūralia, ekologine, socialine, kultūrine, paveldo bei religijų įvairove, taip pat leidžia mums pamatyti drauge nuveiktą darbą, tautų bendradarbiavimą, žmonių vienybę nuostabioje ir jaudinamoje pasiekimų įvairovėje.

Tačiau atskleidžiant įvairovę randasi paradoksų ir ribotumų: jei turizmas plėtojasi be etikos ir atsakomybės, tuo pat metu išskyla uniformiškumo ir grožio kaip *fascinatio nugacitatis* (plg. *Išm* 4, 12) pavojus. Pavyzdžiui, būna, kad vietos gyventojai iš savo tradicijų daro reginį turistams, siūlydami įvairovę kaip komercinį produktą ir siekdami vien pasipelnyti.

Visa tai reikalauja pastangų tiek iš lankytojų, tiek iš vietinių gyventojų laikytis atvirumo, pagarbos, artumo ir pasitikėjimo nuostatų, idant trokšdami sutikti kitus, gerbdami jų asmeninę, kultūrinę ir religinę įvairovę, jie būtų atviri dialogui ir supratimui (6).

Įvairovės pagrindas glūdi Dievo slėpinyje. Kuriantysis Žodis yra visos rūšių įvairovės, ypač žmogaus, Dievo „atvaizdo ir panašumo“, šaltinis. Šis poetinis biblinis Žodis yra įvairovė, kiekvieno kūrinio tapatybės šaltinis, kadangi Kūrėjas buvo pirminis, kontempliavęs visko, ką sukūrė, grožį ir gerumą (plg. *Pr* 1). Dievas – ta nuostabi galia, kuri yra visos įvairovės vienybės principas, pasirodantis kaip „Dvasios apraiška bendram labui“ (1 Kor 12, 7). Kontempliuodamas įvairovę žmogus atpažįsta dieviškumo žymę žmogiškuosiuose pėdsakuose. Tikinčiajam įvairovės visuma atveria kelius priartėti prie begalinės Dievo didybės. Turizmas kaip reiškinys, leidžiantis švęsti įvairovę, mums gali tapti krikščioniškas ir pastūmėti kontempliatyviam išpažinimui.

Dievas patiki Bažnyčiai užduotį formuoti naują kūriniją Jėzuje Kristuje Dvasios dėka iš naujo suvienijant jame kaip galvoje (plg. *Ef* 1, 9–10) visus žmogiškosios įvairovės turtus, kuriuos nuodėmė pavertė susiskaldymais ir konfliktais (7), idant Sekminių Dvasia prisidėtų „prie naujos visuomenės steigimo. Toje visuomenėje įvairios kalbos ir kultūros nebebus, kaip po Babelio, neįveikiamos kliūtys, bet leis įvairovėje kurti naują bendravimo ir bendrystės būdą“ (8).

Šie apmąstymai gali padrašinti žmones, išitraukusius į ypatingą turizmo sielovadą, ypač atžvilgiu tų, kurie dėl šio reiškinių kažkaip kenčia. Vis dėlto tai yra mūsų laikų ženklas, atnešantis pozityvių aspektų, kuriuos iš naujo iškėlėme neseniai minėdami 40 metų nuo vadovo *Peregrinans in terra* paskelbimo.

Tegu dieviškasis dvelksmas nugali visokią ksenofobiją, diskriminaciją, rasizmą ir suartina tuos, kurie yra nutolę, kontempliuojant Dievo laiminamos žmonių šeimos vienovę ir įvairovę. Dvasia vienija mus vienybėje ir ramybėje, darnoje ir tarpusavio pripažinime. Joje yra septynių kūrimo dienų tvarka ir grožis. Tegu Dvasia įžengia į kančios paženklintą žmonijos istoriją ir turizmo dėka.

Iš Vatikano 2009 m. birželio 24 d.

Pirmininkas
Arkivyskupas Antonio Maria Veglio

Sekretorius
Arkivyskupas Agostino Marchetto

Nuorodos

(1) Benediktas XVI. Žinia Studijų dienos „Kultūros ir religijų dialogas“ proga, organizuotos Popiežiškosios Tarpreliginio dialogo ir kultūros tarybos (2008 m. gruodžio 3 d.): *L' Osservatore Romano*, Nr. 287, (2008 m. gruodžio 9–10 d.). Ta pačia mintimi Jonas Paulius II sakė: „Atsiriboti nuo įvairovės tikrovės arba – dar blogiau – stengtis išdildyti šią įvairovę reiškia atsiriboti nuo galimybės tirti žmogaus gyvenimo slėpinio gelmę. Tiesa apie žmogų yra nekintamas kriterijus, pagal kurį sprendžiama apie visas kultūras; tačiau kiekviena kultūra turi kažką pamokomo apie vieną ar kitą šios sudėtingos tiesos matmenį. Tokiu būdu skirtingumas, kuris kai kam atrodo toks gąsdinantis, per pagarbų dialogą gali tapti žmogaus būties slėpinio gilesnio supratimo šaltiniu.“ (Kalba Jungtinių Tautų 15-ojoje generalinėje asamblėjoje, 10 (1995 m. spalio 5 d.): *Insegnamenti di Giovanni Paolo II*, XV III/2 –1995, p. 738.

(2) Paulius VI. Enciklika *Ecclesiam suam*, 65 (1964 m. rugpjūčio 6 d.): AAS LVI (1964), p. 639.

(3) Benediktas XVI. Žinia Popiežiškosios Tarpreliginio dialogo ir kultūros tarybos organizuotos Studijų dienos proga.

(4) Plg. Popiežiškoji migrantų ir keleivių sielovados taryba. Instrukcija *Erga migrantes caritas Christi*, 30 (2004 m. kovo 3 d.).

(5) „Būdami savo kultūros vaikai keliautojai bei turistai leidžiasi į susitikimą ar susidūrimą su kitos kultūros vaikais ir, jei užmezga dialogą su jais, yra užkalbinami ir praturtinami intelektualinio, dvasinio ir kultūrinio paveldo elementų. Jiems gali kilti klausimų dėl tam tikro elgesio ar išankstinių nuomonių, netgi įsitikinimų, darančių įtaką kasdieniam gyvenimui.“ (Popiežiškoji migrantų ir keleivių sielovados taryba. IV Europos turizmo sielovados susitikimo baigiamasis dokumentas, 34, 2009 m. balandžio 29–30 d.).

(6) Benediktas XVI. Žinia Pasaulinės turizmo dienos proga (2005 m. liepos 16 d.).

(7) Plg. Popiežiškoji migrantų ir keleivių sielovados taryba. Instrukcija *Erga migrantes caritas Christi*, 102.

(8) Ten pat, 89.

Naujų mokslo metų pradžios šventė

Rugsėjo 1-ąją, Mokslo ir žinių dieną, Vilniaus arkikatedroje bazilikoje šv. Mišioms už Vilniaus akademinę bendruomenę vadovavo kardinolas Audrys Juozas Bačkis, kartu koncelebravo Vilniaus akademinės sielovados centro vadovas kun. Stasys Kazėnas ir Vilniaus universitetuose dėstantys kunigai. Šv. Mišiose dalyvavo Vilniaus universitetų rektorai, profesoriai, dėstytojai, administracijos darbuotojai, studentai, taip pat kolegijų ir mokyklų atstovai. Giedojo Lietuvos muzikos ir teatro akademijos choras (dirigentas Dainius Puišys), vargonavo Renata Marcinkutė. Atnašų procesijoje ėjo Vilniaus pedagoginio ir Lietuvos Mykolo Romerio teisės universiteto studentai. Homilijoje kardinolas kalbėjo apie tikėjimo svarbą kasdieniame gyvenime bei tikėjimo ir proto santykį. Jis akcentavo, kad tikėjimas nėra vien jausmas, tikram giliam tikėjimui reikia proto ir pažinimo.

Rugsėjo 1-osios vidudienį, pradedant naujuosius mokslo metus, Kauno arkikatedroje bazilikoje buvo meldžiamasi už besimokantį jaunimą ir mokytojus, eiseną į pamaldas atkeliavusią ir jose dalyvavusią Vytauto Didžiojo universiteto akademinę bendruomenę – vadovus, visus darbuotojus, dėstytojus, studentus, ypač pirmakursius, taip pat už Kauno kunigų seminarijos auklėtinius bei jų ugdytojus.

Paskyrimai Telšių vyskupijoje

Prel. **Petras Vincentas Stukas** atleistas iš Švėkšnos Šv. apaštalo Jokūbo, Gardamo Šv. Roko ir Stemplių Šv. Aloyzo parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas į Švėkšnos Šv. apaštalo Jokūbo parapiją eiti garbės klebono pareigas.

Kun. **Vilius Viktoravičius** paskirtas Klaipėdos dekanato dekanu.

Kun. **Vytautas Vaidila** atleistas iš Židikų Šv. Jono Krikštytojo, Ukričių Šv. Antano Paduviečio ir Renavo Šv. Izidoriaus parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko parapijos vikaru.

Kun. **Valerijonas Rima** atleistas iš Platelių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus ir Beržoro Šv. vysk. Stanislovo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapijos rezidentu.

Kun. **Saulius Katkus** atleistas iš Salantų Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas Platelių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus ir Beržoro Šv. vysk. Stanislovo parapijos klebonu.

Kun. **Stanislovas Anužis** atleistas iš Gargždų Šv. arkangelo Mykolo parapijos rezidento pareigų ir paskirtas Endriejavo Šv. apaštalo Andriejaus ir Judrėnų Šv. Antano Paduviečio parapijų klebonu.

Kun. **Julius Meškauskas** atleistas iš Kvėdarnos Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ir Pajūralio Šv. Joakimo parapijos klebono ir visų kitų pareigų ir paskirtas Plungės Šv. Jono Krikštytojo ir Kulių Šv. vysk. Stanislovo parapijų klebonu.

Kun. **Rimas Lingevičius** atleistas iš Endriejavo Šv. apaštalo Andriejaus ir Judrėnų Šv. Antano Paduviečio parapijų klebono pareigų ir paskirtas Akmenės Šv. Onos parapijos rezidentu, einančiu vikaro pareigas.

Kun. **Jonas Baginskas** atleistas iš Kulių Šv. vysk. Stanislovo parapijos klebono

Eucharistijos liturgijai vadovavęs Katalikų teologijos fakulteto Vytauto Didžiojo universitete didysis kancleris, Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius pakvietė labiausiai melstis Šventajai Dvasiai prašant Dievo malonės pradedantiems mokslo metus, Šventosios Dvasios dovanų naujųjų metų darbams. Šv. Mišias koncelebravo prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas OFS, mons. Artūras Jagelavičius, Kauno kunigų seminarijos rektorius mons. Aurelijus Žukauskas, seminarijos dvasios tėvai, kiti kunigai, dirbantys VDU ir Kunigų seminarijoje. Per pamokslą arkiv. S. Tamkevičius sakė, jog Rugsėjo 1-osios šventė dviguba: Lietuvą kitados paliko paskutiniai svetimoms šalims tankai, tądien kasmet pradedamas ir naujas mokslo bei studijų metas. Kodėl turime svarbiais gyvenimo momentais vadovautis ne vien savo išmintimi, bet leistis vedami Šventosios Dvasios? Ši klausimą aptardamas ganytojas priminė Pradžios knygos pasakojimą apie Babelio statytojus, nebaigusius savo darbo. „Babelis taip ir liko žmogaus puikybės, pakrikimo ir nesusikalbėjimo simbolis“, – sakė ganytojas, atkreipdamas dėmesį, kokie pražūtingi žmonijai buvo sovietų ar nacių kuriami babeliai. Jis ragino jaunimą būti išmintingais Lietuvos kūrėjais. „Bandykite tapti Lietuvos šviesuoliais, bet neužmirškite ugdyti savo dvasios“, – linkėjo arkivyskupas.

Kauno technologijos universiteto šventėje dalyvavo Kauno vysk. Jonas Ivanauskas. Sveikindamas susirinkusiuosius jis linkėjo ugdyti ir puoselėti žmogiškąsias vertybes ir pristatė naujai paskirtą kapelioną kun. Petrą Pichą.

Kauno medicinos universiteto šventėje dalyvavo naujasis kapelionas kun. Artūras Kazlauskas. Sveikindamas jis paskaitė ištrauką iš šv. apaštalo Pauliaus laiško ir ragino kartu patikrinti Jėzus Kristaus – tikrojo gyvenimo mokytojo Tiesą.

Lietuvos žemės ūkio akademijos kopyčioje šv. Mišioms vadovavo Vilkaviškio vysk. Rimantas Norvila, kartu koncelebravo naujai paskirtas kapelionas kun. Rimantas Baltrušaitis. Homilijoje ganytojas padaršino puoselėti ir ugdyti krikščioniškąsias vertybes žvelgiant į šv. Brunono gyvenimą. Po šv. Mišių vyskupas dalyvavo universiteto šventėje ir sveikino pirmakursius.

Klaipėdoje Kristaus Karaliaus bažnyčioje rugsėjo 1-osios išvakarėse šv. Mišioms už akademinę bendruomenę vadovavo vysk. Jonas Boruta SJ, kartu koncelebravo Klaipėdos universiteto kapelionas mons. Arvydas Ramonas. Homilijoje ganytojas ragino žvelgti į dabartinius iššūkius iš istorinės perspektyvos, semtis jėgų ir išminties iš mūsų tautos praeities.

Šiaulių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus katedroje vyskupas Eugenijus Bartulis aukojo šv. Mišias už miesto akademinę bendruomenę. Po šv. Mišių ganytojas dalyvavo šventėje Šiaulių universitete. Sveikindamas vyskupas palinkėjo saulės miesto studentams patirti Dievo palaimą studijuojant ir atrasti, kad tikrasis mūsų gyvenimo mokytojas yra Jėzus Kristus.

Panevėžio vyskupijoje Mokslo ir žinių šventei buvo skirtos trys dienos. Penktadienį (rugsėjo 29 d.) – Atgailos dieną Panevėžio Kristaus Karaliaus katedroje vyskupijos kunigai padėjo studentams ir moksleiviams susitaikyti su Dievu. Sekmadienį (rugsėjo 31 d.) šv. Mišias už akademinę bendruomenę, moksleivius ir mokytojus aukojo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas, o rugsėjo 1-ąją ganytojas dalyvavo šventėje miesto aikštėje: sveikino susirinkusiuosius, sakė linkėjimus, meldėsi.

Rugsėjo 1-ąją Kauno technologijos universiteto Panevėžio instituto kapelionas kun. Kęstutis Brilius aukojo šv. Mišias už instituto akademinę bendruomenę. Po Mišių instituto vadovui, dėstytojams, studentams buvo surengta ekskursija Marijonų vienuolyne.

-sam, kasp-

Žemaičių kunigų seminarija pradėjo naujus mokslo metus

Rugsėjo 2-ąją Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos klierikai, vyskupijos licėjaus mokiniai, Parengiamojo kurso auklėtiniai, seminarijos dėstytojai bei vadovybė kasmėnesinių atleidų proga susirinko Žemaičių Kalvarijos bazilikoje mokslo metų pradžią paženklinanti kreipimusi į Šventąją Dvasią, prašant išminties ir tikėjimo malonių studijų dienomis. Minėtą šventovę aplankė ir gausus būrys iš Palangos dekanato atvykusių tikinčiųjų.

Sumos šv. Mišių auką, kaip įprasta, celebravo Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Išangos žodyje ganytojas priminė susirinkusiesiems Švč. Mergelės Marijos reikšmę kiekvieno krikščionio gyvenime, taip pat pristatė Dievo Motiną Vatikano II Susirinkimo šviesoje, ypač ekleziologiniame kontekste.

Per pamokslą seminarijos rektorius kan. Jonas Ačas, pasidžiaugęs susirinkusiais, ragino kreiptis į Šventąją Dvasią, kad ji apšviestų protus ir širdis ir jas paruoštų šventų mokslų studijoms, arba, kaip teigiama apaštališkojoje konstitucijoje *Sapientia Christiana*, „pakreiptų į intymų Kristaus slėpinio pažinimą“. Rektorius akino mokytis kasdienybėje sujungti spekuliatyvų apreiškusių tiesų apmastymą su savo dvasinio gyvenimo augimu. „Maldos gyvenimas, asmeninis ryšys su Dievu yra būtinas, kad pajėgtume giliau suvokti dieviškuosius slėpinius, ypač žinant, jog jie pranoksta mūsų inteligencijos gebėjimus“, – sakė jis. Norint tapti maldos žmonėmis, nuolat palaikyti dialogą su Dievu, reikia paruošti tinkamą dirvą savo sieloje, kad Šventoji Dvasia joje galėtų įskiepyti tą pažinimą, apie kurį užsimena apaštalas Paulius sakydamas: „Todėl ir mes nuo tos dienos, kada tai išgirdome, nesiliaujame už jus meldę ir prašę, kad būtumėte pilni Dievo valios pažinimo su visa išmintimi ir dvasiniu supratimu.“ Taigi kalbama apie išminties dovaną, kuri yra dieviškosios realybės meilingas pažinimas, įgyjamas malda, kontempliacija, sielos pripildymu Šventosios Dvasios. Kaip šitokio dieviškos realybės meilingo pažinimo pavyzdį kan. J. Ačas nurodė Švč. Mergelę Mariją, kuri pasirodo mums kaip žmogiškoji būtybė, paskendusi nuolatiniame klausymesi ir maldoje. Ji yra ta, kurios pojūčiai ir širdis yra dėmesingi įvairiopiems gyvojo Dievo kvietimams. Marija visus žodžius „saugojo“, „dėmėjosi“ ir svarstė savo širdyje. Taip žodis tapdavo sėkla, pasėta geroje žemėje, nes, pasiekęs Marijos ausis, rasdavo jos širdyje ilgalaikiškumo erdvę.

Po šv. Mišių eitas Kryžiaus kelias, maldoje apmąstant ir įsigilinant į begalinę Kristaus meilės žmonėms išraišką – kančią ir mirtį. Sugrįžusiems iš Kalnų maldininkams ganytojas priminė artimiausias liturgines šventes bei įvykius, paragino šiais Kunigų metais melstis už kunigus.

Telšių vyskupas J. Boruta SJ kiekvienam klierikui asmeniškai įteikė atminimo dovanėlę, linkėdamas sėkmės nelengvose studijose. Teologijos II kurso studentams – Martynui Girininkui, Stasiui Blinstrubiui ir Edvinui Bružui – buvo įteikti paskyrimai atitinkamai į Šilalės, Gargždų bei Žemaičių Kalvarijos parapijas. Vyskupo sprendimu minėti klierikai pusę metų, t. y. rudens semestrą, turės atlikti katechetinę-liturginę praktiką.

-kasab-

pareigų ir paskirtas Kantaučių Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ir Žlibinų Švč. M. Marijos Krikščionių Pagalbos parapijų administratoriumi.

Kun. **Edgaras Petkevičius** atleistas iš Tverų Švč. M. Marijos Apsilankymo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Alsėdžių Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ir Gegrėnų Jėzaus Nazariečio parapijų klebonu.

Kun. **Darius Povilaitis** atleistas iš Lenkimų Šv. Onos parapijos klebono ir visų kitų pareigų ir paskirtas Tverų Švč. M. Marijos Apsilankymo parapijos klebonu.

Kun. **Antanas Putramentas** atleistas iš Luokės Visų Šventųjų, Upynos Šv. Jono Labdario ir Vieکشnalių Švč. M. Marijos Globos parapijų klebono pareigų ir paskirtas Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko parapijos vikaru.

Kun. **Aivaras Pudžiuvėlis** atleistas iš Klaipėdos Šv. Kazimiero parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Darbėnų Šv. Apaštalo Petro ir Pauliaus parapijos administratoriumi.

Kun. **Antanas Gylys** atleistas iš Švėkšnos Šv. apaštalo Jokūbo parapijos rezidentų pareigų ir paskirtas Gardamo Šv. Roko parapijos klebonu.

Kun. **Arūnas Bladžius** atleistas iš Darbėnų Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas Tirkšlių Kristaus Karaliaus ir Žemalės Viešpaties Apreiškimo Švč. M. Marijai parapijų klebonu.

Kun. **Antanas Beniušis** atleistas iš Tirkšlių Kristaus Karaliaus ir Žemalės Viešpaties Apreiškimo Švč. M. Marijai parapijų klebono pareigų ir paskirtas Lenkimų Šv. Onos parapijos klebonu.

Kun. **Vaidotas Vitė** atleistas iš Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Šilutės Šv. Kryžiaus parapijos vikaru.

Kun. **Vytautas Tamašauskas** atleistas iš Rietavo Šv. arkangelo Mykolo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Palangos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos vikaru.

Kun. **Vytautas Šiaudvytis** atleistas iš Telšių Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų, Gadūnavo Švč. Jėzaus Širdies, Degaičių Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus parapijų klebono ir visų kitų pareigų ir paskirtas Žygaičių Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus, Sartininkų Šv. Jurgio ir Ropkojų Šv. Jono Krikštytojo parapijų klebonu.

Kun. **Virgilijus Poškus** atleistas iš Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos administratoriumi.

Kun. **Virgilijus Pocius** atleistas iš Žarėnų Šv. vysk. Stanislovo, Lieplaukės Šv. Jurgio ir Lauko Sodos Šv. Joakimo parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Laukuvos Šv. Kryžiaus Atradimo ir Požerės Kristaus Atsimainymo parapijų klebonu ir aptarnauti Šiauduvos koplyčią.

Kun. **Virginijus Palionis** atleistas iš Šilutės Šv. Kryžiaus parapijos vikaro ir visų kitų pareigų ir paskirtas Luokės Visų Šventųjų, Upynos Šv. Jono Labdario ir Viekšnalių Švč. M. Marijos Globos parapijų administratoriumi.

Kun. **Vytautas Norbutas** atleistas iš Mažeikių Švč. Jėzaus Širdies parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos vikaru.

Kun. **Vladas Gedgaudas** atleistas iš Klaipėdos dekanato dekanato ir Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos klebono pareigų ir paskirtas Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko parapijos klebonu.

Kun. **Viktoras Daujotis** paskirtas Viešvėnų Švč. Trejybės parapijos laikinuoju rezidentu.

Kun. **Virginijus Būta** atleistas iš Šv. evangelisto Morkaus ir Gintališkės Šv. apaš-

Vilniaus arkivyskupijos kunigų susirinkimas

Rugsėjo 2 d. Vilniaus arkivyskupijos kurijoje surengtas arkivyskupijos kunigų susirinkimas. Vilniaus arkivyskupas metropolitas kardinolas Audrys Juozas Bačkis padėkojo visiems už įvairiopą palaikymą, parodytą brolišką solidarumą. Ganytojas pasveikino iš studijų Romoje grįžusį mons. Kęstutį Latožą, kuris sėkmingai užbaigė licenciatų studijas ir apgynė darbą apie katechezės padėtį Lietuvoje, o dabar paskirtas vyskupo vikaru švietimo ir katechezės reikalams.

Vilniaus arkivyskupijos katechetikos centro vadovė Lina Jakučionienė kvietė klebonus lankyti parapijose esančias mokyklas, domėtis tikybos dėstymu. Pasak jos, nuolatinis kunigo dėmesys tikybos dėstymui, mokytojų darbo sąlygoms labai padėtų. Šiais mokslo metais daugelis mokyklų, taupydamos lėšas, jungia mokinių grupes, nesudaro galimybių vaikams rinktis tikybos ar etikos, nes vadovaujasi Švietimo ministerijos išleistais ugdymo planais, kuriuose dorinį ugdymą rekomenduojama skirstyti pagal turimas lėšas. Pastebėta, kad dėl įvairių priežasčių tikybos lankymas mažėja. Rugsėjo 23 d. Vilniaus katechetikos centras Šv. Teresės bažnyčioje rengia katechetų ir tikybos mokytojų šventę – seminarą.

Kardinolas priminė, kad parapiinę katechezę turėtų įgyvendinti gerai pasirengę, kompetentingi asmenys, su kuriais parapijos kunigai kviečiami palaikyti ryšius, glaudžiai bendradarbiauti, aprūpinti katechezėms reikalingomis priemonėmis. Labai svarbu skirti deramą dėmesį tėvų religiniam ugdymui, žadinti jų troškimą pažinti Dievą ir jam atsiliepti. Taip pat ganytojas pranešė, jog spalio 18 d. Vilniaus Šv. Mykolo bažnyčioje bus atidarytas Bažnytinio paveldo muziejus, kurio saugyklose bus galima pamatyti Katedros lobyną ir kitas unikalias bažnytinio meno vertybes. Tikimasi, kad vieta sutrauks daug žmonių, ypač moksleivių, atvykstančių apžiūrėti Vilniaus.

Kardinolas A. J. Bačkis pabrėžė, kad minint Kunigų metus svarbu atnaujinti brolišką dviasią tarp konfratūrų: drauge pabūti, išmokti kartu melstis. Šių dienų pasaulyje būtina vienas kitą palaikyti, brandinti ryšį su vyskupu. Kardinolas planuoja rengti susitikimus su mažomis kunigų grupelėmis, pradėti nuo jauniausių kunigų, drauge praleisti visą dieną, melstis, pasidalyti patirtimi. Tai bus puiki proga pabūti kartu, ugdyti bendrystę, didesnė galimybė kardinolui pažinti kunigų rūpesčius, darbus, problemas.

Kunigų metų proga Vilniaus arkivyskupijos kunigams lapkričio 23–gruodžio 1 d. rengiama piligriminė kelionė į Šventąją Žemę. Vykstančius į kelionę lydės t. Lionginas Virbalas SJ. Kurijos kancleris kun. Robertas Šalaševičius ragino klebonus pristatyti sąrašus tų asmenų, kurie šiais metais parapijose priėmė Sutvirtinimo sakramentą. Trakų klebonas dekanas Valdas Girdziušas informavo apie rugsėjo 5–13 d. Trakų bažnyčioje švenčiamus Švč. Mergelės Marijos Gimimo atlydus.

Vilniaus arkivyskupijos jaunimo centro darbuotojas Vitalis Dauparas pranešė, kad rugsėjo 12 d. jaunimo žygis nuo Vilniaus Aušros Vartų šventovės iki Trakų Švč. Mergelės Marijos Apsilankymo bažnyčios yra jau ketvirta VAJC organizuojama piligrimystė į Trakus. Šiais metais bus nešamas Lietuvos jaunimo dienų kryžius, apmaštomas Jėzaus gyvenimas: vaikystė, viešoji veikla, kančios kelias, įvykiai po prisikėlimo. Lentvaryje visiems sustojus atsikvėpti, numatoma surengti Taize pamaldas. Klebonai kviečiami kuo

uoliau raginti jaunimą dalyvauti šiame žygyje, nes tai labai paveiki jaunų žmonių sielovados forma.

Jaunimo centro sielovadininkas kun. Marius Žitkauskas priminė, kad Lietuvos jaunimo dienų kryžius keliaus po kai kurias Vilniaus arkivyskupijos parapijas. Kaip rengiamasi ateinančiais metais Panevėžyje vyksiančioms Lietuvos jaunimo dienoms, kurių tema: „Kelkis ir eik“, papasakojo Lietuvos jaunimo pastoracijos centro direktorė Margarita Vyskupaitienė.

Vilniaus Šv. Juozapo kunigų seminarijos rektoriaus kun. Žydrūno Vabuolo teigimu, šiais mokslo metais studijuos 30 klierikų. Iš jų 5 Kaišiadorių vyskupijos, 3 Panevėžio vyskupijos ir 22 Vilniaus arkivyskupijos, dar 3 studentai – svečiai iš unitų bendruomenės ir iš gailastingumo brolių vienuolijos. Šeštajame kurse mokosi 7 klierikai, kurie ateinančių metų sausio mėnesį ruošiasi priimti diaconų šventimus. Rektorius dėkojo visiems klebonams, priimantiems klierikus sekmadieninei praktikai. Rektorius ragino klebonus klierikus pasiimti vykstant pas ligonį, laidojant ar krikštijant, pildant santuokos anketas, kad būsiami kunigai galėtų stebėti ir išmokti daugelio tarnystės dalykų.

Policijos kapelionas kun. Aušvydas Belickas paskelbė, kad paskutinis rugsėjo sekmadienis Lietuvos vyskupų nutarimu skirtas maldai už tuos, kurie yra kelyje: vairuotojus, pėsčiuosius ir žuvusiuosius kelyje. Tokios dienos paskelbimo tikslas – ugdyti žmonių savimonę ir kelti dvasingumą, nes pats Kristus yra mūsų kelias ir gyvenimas. Tą dieną kunigai kviečiami ne tik švęsti šv. Mišias už tuos, kurie yra kelyje, bet ir laiminti automobilius pagal vyskupų patvirtintą apeigą, kurias galima įsigyti kurijoje.

Vilniaus arkivyskupo augziliaras ir generalinis vikaras vyskupas Juozas Tunaitis sakė, kad Santuokų knygoje būtina nurodyti, kieno deleguotas kunigas svečias ar rezidentas laimina santuoką. Skiltyje „Būklė“ reikėtų nurodyti, ar sužadėtiniai buvo sudarę civilinę santuoką, net jei ji ir nutraukta. Sužadėtinių apklausos anketoje svarbu pateikti kuo tikslesnius buvusių sutuoktinių duomenis, kad su jais būtų galima susisiekti ir pasiteirauti apie išipareigojimus, nurodyti, kas gali patvirtinti apie sužadėtinių laisvą būklę: tėvai, gautas dokumentas, įrašas krikšto pažymyje ir pan. Vyskupas ragino klebonus, tuokiančius poras, kurioms reikia leidimo ar dispensos, kuo skubiau kreiptis į kuriją.

-ksb-

Mokslinė konferencija Žemaičių Kalvarijoje

Rugpjūčio 22 d. tikintieji į svarbiausią Žemaitijos šventovę – Švč. M. Marijos Apsilankymo baziliką rinkosi dviem džiugiomis progomis. Pirmoji buvo žinia, kad liepos mėn. ši bazilika priimta į pasaulio Marijos šventovių šeimą, antroji – čia jau antrą kartą surengta šios šventovės istorijai skirta mokslinė konferencija. Pagrindinis konferencijos tikslas – stabtelėti ties šventovės steigėjo vysk. Jurgio Tiškevičiaus asmenybe, žvelgiant į laikmetį, kai jis šią bažnyčią statė ir aplink tada Gardais vadintą – dabartinį Žemaičių Kalvarijos – miestelį nutiesė Kryžiaus kelią. Konferenciją rengė Telšių vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarija, Telšių vyskupijos kurija, KU Katechetikos katedra, LKMA Klaipėdos skyrius, Žemaičių Kalvarijos kultūros centras. Tai – vienas iš „Plungė – Lietuvos kultūros sostinė 2009“ renginių.

talo evangelisto Mato parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Telšių Šv. Antano Paduviečio parapijos vikaru.

Kun. **Saulius Stumbra** atleistas iš Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos vikaru.

Kun. **Saulius Damašius** atleistas iš Klaipėdos Šv. Juozapo Darbininko parapijos administratoriaus pareigų ir paskirtas Telšių Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų, Gadūnavo Švč. Jėzaus Širdies, Degaičių Šv. apaštalų Petro ir Pauliaus parapijų klebonu.

Kun. **Pranas Bartasūnas** atleistas iš Laukuvos šv. Kryžiaus Atradimo ir Požerės Kristaus Atsimainymo parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Mažeikių Švč. Jėzaus Širdies parapijos vikaru.

Kun. **Marius Venskus** paskirtas Telšių vyskupijos Bažnytinio tribunolo teisėju, Telšių Vyskupo Vincento Borisevičiaus kunigų seminarijos dėstytoju, vyskupo Vincento Borisevičiaus beatifikacijos bylos teisėjo pavaduotoju ir Telšių katedros vikaru.

Kun. **Mindaugas Stonys** atleistas iš Klaipėdos Kristaus Karaliaus parapijos vikaro ir visų kitų pareigų ir paskirtas Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapijos vikaru.

Kun. **Mykolas Petrauskas** atleistas iš Pajūrio Švč. Trejybės parapijos klebono pareigų ir paskirtas Tenenių Šv. Barboros parapijos klebonu, jam palikta eiti Pajūrio Švč. Trejybės ir Didkiemio Šv. Angelų Sargų parapijų administratoriaus pareigas.

Kun. **Kazys Žutautas** atleistas iš Palangos Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Mažeikių Šv. Pranciškaus Asyžiečio parapijos vikaru.

Kun. **Kęstutis Balčiūnas** atleistas iš Akmenės Šv. Onos parapijos vikaro ir visų kitų turėtų pareigų ir paskirtas

Žarėnų Šv. vysk. Stanislovo, Lieplaukės Šv. Jurgio ir Lauko Sodos Šv. Joakimo parapijų administratoriumi.

Kun. **Juozas Rudys** atleistas iš Žygaičių Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus, Sartininkų Šv. Jurgio ir Ropkojų Šv. Jono Krikštytojo parapijos klebono pareigų ir paskirtas Kvėdarnos Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ir Pajūralio Šv. Joakimo parapijų klebonu.

Kun. **Juozas Deveikis** atleistas iš Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Klaipėdos Šv. Kazimiero parapijos vikaru.

Kun. **Gediminas Norvilas** atleistas iš Alsėdžių Švč. Mergelės Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ir Gegrėnų Jėzaus Nazariečio parapijų administratoriaus pareigų bei Panų Kalno ir Gedrimų koplyčių aptarnavimo ir paskirtas Šateikių Šv. evangelisto Morkaus ir Gintališkės Šv. apaštalo evangelisto Mato parapijų klebonu.

Kun. **Eduardas Steponavičius** atleistas iš Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapijų vikaro pareigų ir paskirtas Uplynų Švč. M. Marijos Vardo, Varsėdžių Šv. Roko ir Girdiškės Švč. M. Marijos Snieginės parapijų administratoriumi.

Kun. **Egidijus Jurgelevičius** atleistas iš Rietavo Šv. arkangelo Mykolo, Spraudės Šv. apaštalo Pauliaus, Stalgėnų Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus ir Medingėnų Švč. Trejybės parapijų administratoriaus pareigų ir paskirtas Židikų Šv. Jono Krikštytojo, Ukrainų Šv. Antano Paduviečio ir Renavo Šv. Izidorius parapijų klebonu.

Kun. **Česlovas Degutis** atleistas iš Veiviržėnų Šv. apaštalo evangelisto Mato parapijos administratoriaus pareigų bei koplyčios Brožiuose aptarnavimo ir paskirtas Priekulės Šv. Antano Paduviečio parapijos klebonu bei reguliariai aptarnauti Drevernos ir Agluonėnų koplyčias.

Kun. **Andriejus Lazarevas** atleistas iš Klaipėdos Marijos Taikos Karalienės

Vyskupas J. Tiškevičius gimė 1596 m. Vištytyje. 1622 m. išventintas kunigu. Vyskupu konsekruotas 1627 m., 1633–1649 m. buvo Žemaičių, nuo 1649 m. iki mirties – 1656 m. Vilniaus vyskupas. Mirė 1656 m. Prūsijoje. Kur ilsisi velionio vyskupo Jurgio Tiškevičiaus palaikai tiksliai nėra žinoma. Spėjama, kad jie iš Prūsijos buvo parvežti ir palaidoti Žemaičių Kalvarijoje.

Po šv. Mišių Žemaičių Kalvarijos parapijos namuose susirinkusius dalyvius pasveikino konferencijos vedėjas kan. Andriejus Sabaliauskas, primindamas, kad šiemet sukanka 375 m., kai vysk. Jurgis Tiškevičius tapo Žemaičių vyskupystės vyskupu, ir 370 m., kai Žemaičių Kalvarijoje įrengtas autentiškas Kryžiaus kelias – pirmutinis tokio pobūdžio tuometinėje LDK. Parapijos namuose buvo eksponuojama gausių istorinių šaltinių paroda.

Konferenciją pradėjo ir įžangos žodį tarė šios konferencijos globėjas, LKMA akademikas doc. dr. Telšių vyskupas Jonas Boruta SJ. Ganytojas priminė prieš penkerius metus vykusios konferencijos, kurioje pranešėjai analizavo Žemaičių Kalvarijos istorijos etapus ir atskirus įvykius, rezultatus, apžvelgė Katalikų mokslo akademijos, Dailės akademijos leidinius ir straipsnius apie Žemaičių Kalvariją. Vyskupas atkreipė dėmesį, jog dar reikėtų nuoseklesnių studijų, atsiminimų bei pasakojimų apie tai, kaip sovietmečiu ši šventovė buvo išlaikyta ir apginta, kas vykdavo čia per atlaidus. Juk žemaičiams ir visos Lietuvos žmonėms šis žemės lopinėlis yra tikėjimo sąmoningumo stiprinimo vieta.

Pirmojoje konferencijos dalyje pranešėjai nagrinėjo vyskupo tarnystės Bažnyčioje kilmę ir esmę kristologiniu, ekleziologiniu, bažnytinės teisės ir pastoraciniu požiūriu.

Mons. LKMA akad. prof. dr. Arvydas Ramonas analizavo kristologinę ir ekleziologinę vyskupo tarnystės reikšmę. Pasak prelegento, Petro institucijoje Kristus išvelgė nuolatinę tarnystę Bažnyčioje. Episkopatas – Dievo įsteigta tarnystė per amžius, ir vyskupai, Šventosios Dvasiai veikiami, Dievo vietoje gano Kristaus kaimenę. Ganytojas biblinėje tradicijoje suprantamas: kaip vadovas – tas, kuris eina priekyje ir skina taką; parūpinantis kaimenei maisto; kaip sargas, saugantis kaimenę nuo vagių ir plėšikų; kaip mylintysis, pažįstantis kaimenės narius bei besiaukojantis už juos dieną ir naktį; kaip prazuvusių bendruomenės narių ieškantysis. Pranešėjo teigimu, už kristologijos slėpi ekleziologija. Vyskupas tarnauja, kad Bažnyčia būtų vieninga; vadovauja, kad įvairios tikinčiųjų charizmos – ypatingos Dievo dovanos, teikiamos paskiriems žmonėms, bet turinčios išganingo tarnavimo bendruomenei aspektą – būtų tinkamai panaudotos; šventina, kad Bažnyčioje nepribruktų kunigų. Vyskupas atsakingas už savo ganomųjų amžino gyvenimo paveldėjimą. Prelegentas savo išvalgas apibendrino pacituodamas šv. Ireniejų: „Kur Petras, ten Bažnyčia, o kur Bažnyčia, ten amžinasis gyvenimas.“

Telšių kunigų seminarijos dėstytojai kun. lic. Marius Venskus ir kun. lic. Viktoras Ačas apžvelgė vyskupo teises, pareigas ir pastoracinę tarnystę dailinėje Bažnyčioje.

Antrojoje konferencijos dalyje mokslininkai nagrinėjo vyskupo J. Tiškevičiaus veiklą, jo darbus ir laikmetį iš istorinės perspektyvos.

Dr. Darius Baronas apžvelgė aplinkybes, kuriomis, vyskupo J. Tiškevičiaus padedami, dominikonai įsikūrė tuometiniuose Garduose. Dr. Dalia Vasiliūnienė

išsamiai pristatė Žemaičių Kalvarijos Kryžiaus kelio steigimo idėją ir aptarė, kaip ji buvo įgyvendinta. Dr. Mindaugas Paknys kalbėjo apie malonėmis garsų Švč. M. Marijos paveikslą Antakalnyje – vyskupo J. Tiškevičiaus dovaną Vilniaus Šv. Petro ir Pauliaus bažnyčiai. Dr. Liudo Jovaišos išsamus pranešimas apie vyskupo J. Tiškevičiaus palaidojimo vietą klausytojus vedžiojo istorinių įvykių peripetijomis, intrigavo ir paliko be atsakymo, kur vis dėlto ilsisi vyskupo palaikai.

Konferenciją užbaigė ekskursija į buvusią Žemaičių vyskupų rezidenciją Alsėdžiuose: aplankyta žemaičių krauju aplaistyta Kestaičių bažnyčios vieta. Ekskursijai vadovavo ir apie istorines vietas dalyviams papasakojė Telšių vyskupas J. Boruta SJ. Visus konferencijoje skaitytus pranešimus numatoma išspausdinti Klaipėdos universitete leidžiamame moksliniame leidinyje „Tiltai“.

-kasab-

Kauno arkivyskupijos Caritas 20-mečio šventė

Rugpjūčio 25 d. Pažaislio vienuolyne šventiškai paminėta Kauno arkivyskupijos Caritas 20 metų įkūrimo sukaktis. Šventė prasidėjo arkivyskupo metropolito Sigito Tamkevičiaus vadovaujamomis šv. Mišiomis Pažaislio bažnyčioje, vėliau tęsėsi vienuolyno kiemelyje. Tą dieną, dalyvaujant garbiems svečiams – Lietuvos Caritas bei vyskupijų Caritas atstovams, gausiam būriui Kauno arkivyskupijos karitiečių, kunigų, Kauno miesto ir rajono socialinių reikalų kuratoriams – malda, sveikinimais, padėkos žodžiais bei raštais, gėlėmis, giesmėmis ir kitais muzikiniais kūrinių bei agape paminėtas karitiečių triūsas, pasidžiaugta šia savo gyvybingumo nepraradusia Bažnyčios tarnyste, dėkota Viešpačiui už malonę ją vaisingai atlikti.

Būtent Caritas institucijos, karitatyvinės tarnystės gyvybingumą per šv. Mišių pamokslą pabrėžė arkiv. S. Tamkevičius. Ganytojas sakė, jog šis gyvybingumas, kurio jau nebeturi dažna savo veiklą nepriklausomybės atkūrimo aušroje pradėjusi organizacija, kyla iš pačių stipriausių pamatų – meilės Dievui ir savo artimui. Su dėkingumu ir ypač jautriai ganytojas minėjo karitiečius, pavadindamas juos rinktiniais žmonėmis, tikrais krikščionimis.

Karitiečių meilę Viešpačiui, iš kurios ir kyla atsidavimas žmonių reikalams, liudijo Mišių atnašos: vaško žvakė – ryžtas degti dėl amžinųjų dalykų, vynuogių kekė – padėka Dievui, leidžiančiam daryti gerus darbus, duona ir vynas – prašymas būti perkeistiems ir gyventi artimo laime. Jurbarko karitiečių atnašos – žvakės ir gėlės buvo skirtos Pažaislio Dievo Motinai. Bendruomeninėje maldoje, be kitų maldavimų, prašyta laiminti ir kitų socialinių institucijų triūsą bei bendradarbiavimą su jomis, taip pat melstasi už karitiečius, jau iškeliačius į amžinybę.

Pasibaigus šv. Mišioms šventę vienuolyno kiemelyje sveikinimo žodžiu tęsė Kauno arkivyskupijos Caritas direktorius kun. Virginijus Birjotas. Lietuvos Caritas generalinis direktorius kun. Robertas Grigas apžvelgė karitatyvinės tarnystės esmę. Pirmoji Caritas vadovė, 1988 m. buvusi prie pat šios institucijos įsteigimo šaknų, ses. Albina Pajarskaitė priminė Caritas atsakomybę šeimoms, jaunimui, atjautos ugdymo svarbą. Taip pat kalbėjo buvę arkivyskupijos Caritas vadovai prel. Vytautas Steponas Vaičiūnas ir kun. Virginijus Veprauskas. Karitiečius sveikino šventėje dalyvavę Kauno m. vicemeras

parapijos vikaro pareigų ir paskirtas Plungės Šv. Jono Krikštytojo parapijos vikaru.

Kun. **Antanas Šimkus** atleistas iš Priekulės Šv. Antano Paduviečio administratoriaus pareigų bei Drevernos ir Agluonėnų koplyčių aptarnavimo ir paskirtas Veiviržėnų Šv. apaštalo evangelisto Mato parapijos klebonu bei aptarnauti koplyčią Brožiuose.

Kun. **Arvydas Mačiulis** atleistas iš Upynos Švč. M. Marijos Vardo parapijos rezidento pareigų ir paskirtas Rietavo Šv. arkangelo Mykolo parapijos vikaru.

Kun. **Antanas Gutkauskas** atleistas iš Upynos Švč. M. Marijos Vardo, Varsėdžių Šv. Roko ir Girdiškės Švč. M. Marijos Snieginės parapijų administratoriaus ir visų kitų pareigų ir paskirtas Rietavo Šv. arkangelo Mykolo, Spraudės Šv. apaštalo Pauliaus, Stalgėnų Šv. apaštalo Petro ir Pauliaus ir Medingėnų Švč. Trejybės parapijų administratoriumi.

Kan. **Petras Smilgys** atleistas iš Skaudvilės Šv. Kryžiaus parapijos rezidento pareigų ir paskirtas Salantų Švč. M. Marijos Ėmimo į dangų parapijos klebonu ir aptarnauti Gaidžio kalno koplyčią, padėti kun. Antanui Bunkui aptarnauti Grūšlaukės parapiją.

Kan. **Jonas Paulauskas** paskirtas diecezinės Vėžaičių Šv. Kazimiero šventovės rektoriumi ir parapijos klebonu, paliktas eiti Gargždų Šv. arkangelo Mykolo ir Mikoliškių Šv. Juozapo parapijų administratoriaus bei Gargždų dekanato dekanato pareigas.

Kan. **Donatas Stulpinas** atleistas iš Plungės Šv. Jono Krikštytojo, Kantaučių Švč. M. Marijos Nekaltojo Prasidėjimo ir Žilibinų Švč. M. Marijos Krikščionių Pagalbos parapijų administratoriaus ir kitų pareigų ir paskirtas Švėkšnos Šv. apaštalo Jokūbo ir Stemplių Šv. Aloyzo parapijų administratoriumi, taip pat aptarnauti Inkaklių koplyčią.

Kun. **Domas Gatautas** atleistas iš Telšių vyskupijos Bažnytinio tribunolo teisėjo pareigų ir paskirtas Telšių vyskupijos kurijos vicekancleriu, Telšių vyskupo sekretoriumi, Telšių vyskupo ceremonijarijumi, Telšių Vysk. V. Borisevičiaus kunigų seminarijos dėstytoju, seminarijos ekonomo tarybos nariu ir Telšių vyskupijos statybų ir remonto priežiūros komisijos nariu.

Kun. **Andriejus Vaitkevičius** atleistas iš Žemaičių Kalvarijos vikaro pareigų ir paskirtas Klaipėdos Taikos Karalienės vikaru, taip pat paliktas eiti visas kitas turėtas pareigas.

-T-

Piligriminė jaunimo žygeivystė

Šiomet Panevėžio vyskupijos sielovados centras organizavo tris jaunimo žygius į Aukštaitijos šventoves. Pirmas jaunimo žygis – „Džiaugsmo karavanas“, skirtas Pauliaus metų užbaigimo šventei, surengtas birželio 23–28 d. Kitas 200 km žygis po Rytų Aukštaitiją organizuotas liepos 11–19 d. Trečioji žygeivystė buvo trumpiausia – iš Panevėžio į Krekenavą.

Rugpjūčio 14–15 d. Krekenavoje švęsta vyskupijos Jaunimo diena. Piligriminiame žygyje iš Panevėžio į Krekenavą dalyvavo apie septyniasdešimt jaunų piligrimų. Tarpinė stotis buvo Naujamiesčio parapija. Čia žygeiviai dalyvavo šv. Mišiose, kurioms vadovavo kun. Rolandas Makrickas, iš diplomatinės tarnybos Gruzijoje atostogauti sugrįžęs į Lietuvą. „Ir karo veiksams vykstant, turi būti su žmonėmis, – savo patirtimi su jaunimu dalijosi svečias. – Kartais prireikia įveikti keletą ar keliasdešimt tūkstančių kilometrų, kad kažką suprastum, atrastum ar kad kai kas į gera pasikeistų tavo gyvenime.“ Pasistiprinę žygeiviai iškeliauja į Ustronę nakvynei.

Rugpjūčio 15 d. jaunimas pasiekė Krekenavą, kur dalyvavo Švč. Mergelės Marijos Ėmimo į dangų atšilduose. O vakare nepavargusieji – per šešiasdešimt jaunuolių – dar nuvyko į Joniškėlį,

Algimantas Kurlavičius, savivaldybės Tarybos narė Loreta Kudarienė, Kauno m. savivaldybės Socialinių reikalų skyriaus vedėjo pavaduotoja Ana Sudžiuvienė, Kauno r. Socialinių paslaugų centro atstovės Neringa Ščiukauskaitė ir Ona Grabauskienė.

20-mečio proga buvo įteiktos padėkos ilgametėms *Caritas* darbuotojoms: Rūtai Anai Smailienei, Reginai Aksomieni, Almai Merkelienei, Angelei Kavalionienei, Kazimierai Norvaišienei, Mindaugui Mockui, Olgai Kazlienei, Onai Virbašiūtei, Aldonai Kriaučionytei. Visų vyskupijos dekanatų ilgametėms karitietėms padėkos perduotos per dekanatų vadoves.

Apie 300 šventėje dalyvavusių žmonių džiugino ir per šv. Mišias giedojusi jaunimo grupė „Musicalis“, Upninkų liaudiškos muzikos ansamblis. Baigiamuoju žodžiu *Caritas* nariams dėkojo ir juos stiprino arkivyskupas Sigitas Tamkevičius. Ganytojas, kaip ilgametis Kauno arkivyskupijos *Caritas* pirmininkas, buvo pagerbtas darniai sugiedotu „Ilgiausių metų“. Šventę rengiant nuoširdžiai talkino Lietuvos *Caritas* bendradarbės, jaunesni savanoriai, vaishemis rūpinosi Kauno *Caritas* organizacijos narės.

-kasp-

Jubiliejinė Vilkaviškio vyskupijos tikybos mokytojų konferencija

Rugpjūčio 26 d. Marijampolėje surengta Vilkaviškio vyskupijos rudens konferencija, skirta tikybos mokymo dvidešimtmečiui.

Iškilmės prasidėjo Marijampolės Šv. arkangelo Mykolo bazilikoje Eucharistijos šventimu, kuriam vadovavo Vilkaviškio vyskupas Rimantas Norvila, koncelebravo apie dešimt kunigų. Šv. Mišių homilijoje naujasis vyskupijos Katechetikos centro bendradarbis kunigas Rytis Baltrušaitis šį jubiliejų palygino su dvidešimtmečiu žmogumi, jau turinčiu savo istoriją, savo gyvenimo patirtį, tačiau kuriam dar daug galimybių augti ir stiprėti. Kunigas kvietė pamąstyti ir apie tos dienos Evangelijoje minimą veidmainystę, kuri kartais įsisuka ir į tikybos mokytojų gretas, kai liudijamas savo asmuo, o ne Kristus. Liturgijos šventimas, kurio metu giedojo Kazlų Rūdos ir Kybartų parapijų jaunimo jungtinis choras, buvo esminis momentas ir puikus įvadas į tolesnę susitikimo programą Marijampolės municipaliniame dramos teatre.

Šventės dalyviai – apie 210 tikybos mokytojų ir kelios dešimtys svečių – iš pradžių klausėsi vyskupijos ganytojo Rimanto Norvilos, kvietusio tarp sunkmečio nuotaikų išžvelgti ir gerumo bei tikėjimo ženklus, o tarp menkaverčių žinučių, plepalų ir tuščių kalbų visada likti ištikimiems Gerajai Naujienai, kuri visuomet gaivi, visuomet nauja, visuomet palaiminga.

Susirinkusieji klausėsi keturių liudijimų, svarbių švenčiant tikybos mokymo dvidešimtmetį vyskupijoje. Pirmoji kalbėjusi Katechetikos centrui pradžia davusi ir ilgus metus jam vadovavusi s. Laimutė Rimkevičiūtė trumpai priminė šio centro kūrimo pirmuosius žingsnius ir nuoširdžiai pasidžiaugė, kad tikybos mokytojai Vilkaviškio vyskupijoje visada buvo geranoriški, siekiantys žinių ir nuoširdžiai tikintys. Buvusi tikybos mokytoja Zita Legotienė su skaidraus humoro prieskoniu paliudijo įsimintiniausias mokytojavimo akimirkas ir kaip pavyko rasti išeitį iš kuriozinių situacijų sovietmečiu bei jau leidžiant oficialiai dėstyti tikyba. Rokų parapijos klebonas kun. Virginijus

Gražulevičius prisiminė savo pirmąsias tikybės pamokas, kai buvo mokyns, ir kaip jautėsi pirmosiose pamokose būdamas tikybės mokytojas. Ilgmetė Katechetikos centro metodininkė, keletą tikybės vadovėlių bei pratybų sąsiuvinių autorė ir bendraautorė Zita Storpirštienė savo kalboje peržvelgė vyskupijos tikybės mokymo istoriją, išryškindama katechetų rengimą, darbo metodus bei metodologines priemones.

Padėkojusi kalbėjusiems ir pati tarusi sveikinimo žodį dabartinė Katechetikos centro vadovė Elena Gvardaitienė scenon kvietė tikybės mokymo veteranus, kurie šią tarnystę ėjo daugiau kaip penkiolika metų, ir jiems įteikė fotografijų albumą „Lietuvos bažnyčios“, padėkos raštus bei baltus kardelių žiedus. Taip pat buvo apdovanotos keturios absolventės, pasirengusios ne tik tikėjimo grynumu, bet ir kvalifikuotu pedagogikos naujovių išmanymu sėti mokinių širdyse Dievo žodžio sėklą. Galiausiai padėkota vyskupijos metodinių centrų vadovams, o naujesiems įteikti dekanatų mokytojams skirti kanoniniai siuntimai.

Ypatinga ir įsimintina konferencijos dalimi tapo Kauno šokio teatro „Aura“ (vad. Birutė Letukaitė) spektaklis pagal A. Vivaldžio keturių koncertų ciklą „Metų laikai“. Šiuo kūriniu šokėjai kvietė susimąstyti apie bėgančio laiko prasmingumą, žmogaus susidūrimą su gyvenimo tikrove ir dvasiniais impulsais.

Šventė baigta bendra agape, kurios metu dalyviai vieni kitus sveikino jubilėjaus ir artėjančių naujų mokslo metų proga.

-krb-

Laisvės dienos minėjimas Šiaulių vyskupijoje

„Ar mokame būti laisvi ir atsispirti moraliniam blogiui?“ – tokia buvo pagrindinė Laisvės dienos minėjimo renginių Šiaulių vyskupijoje mintis. Rugpjūčio 29 d. Laisvės diena skirta aštuntoji šiauliečių sueiga vyko Sukilėlių kalnelyje. Sueigai vadovavo Šiaulių miesto garbės pilietis Albertas Griganavičius. Kalbose prisiminta Lietuvos evangelizacijos pradžia, Lietuvos vardo paminėjimo tūkstantmetis, Baltijos kelio 20-metis.

Šiaulių miesto vicemerė Daiva Matonienė teigė, jog stipri tik ta šalis, kurioje pripažįstamos krikščioniškos vertybės. Vicemerei pritarė Lietuvos krikščionių demokratų partijos atstovas Alfonsas Brūzga sakydamas, kad žmogus negali būti laisvas be Dievo. Krikščioniškas vertybes, anot Lietuvos sąjūdžio Šiaulių skyriaus pirmininko Algirdo Kulikausko, puoselėti padeda tarptautinė Tradicijų, šeimos ir nuosavybės gynimo organizacija (TFP), dalyvaudama bendruose žygiuose ir bendruose darbuose. Šios organizacijos atstovai kasmet į Laisvės dienos minėjimą atsiveža Fatimos Dievo Motinos statulą. Šiais metais delegatai atvyko iš Lenkijos, Gudijos, Čilės, Venesuelos, Mozambiko, Vokietijos, Portugalijos. „Tradicija, šeima, nuosavybė, mums turi ypatingą reikšmę, – kalbėjo Tremtinių sąjungos atstovas Valentinas Kemėšis, – būtent šeima išlaiko meilę tėvynei, išugdo tikėjimą, moralę.“

Nešant Šiaulių gatvėmis Fatimos Dievo Motinos statulą į katedrą, skambėjo dainos ir giesmės, kurias keitė lotyniškai kalbamas rožinis. Prie katedros eiseną sutiko Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Per šv. Mišių pamokslą jis pratęsė Sukilėlių kalnelyje išsakytas mintis, kalbėdamas apie laisvę, padovanotą Lietuvai dangiškojo Tėvo. Tačiau ar mokame ta laisve naudotis?

kur Žolinės atleidų užbaigimui vadovavo kun. Kastytis iš Kauno. Žygeiviai dar ilgai su juo bendravo, dalijosi įspūdziais, vyko fotosesija.

Rugpjūčio 18–25 d. taip pat buvo surengta vaikų stovykla, liepos 24–rugpjūčio 4 d. jaunimo piligriminė kelionė į Taizę, rugpjūčio 7–9 d. baidarių žygys po Aukštaitijos nacionalinį parką.

-kald-

Jaunimo dienų kryžiaus kelionė

Lietuvos jaunimo dienų kryžius 63 dienas keliavo per Kaišiadorių vyskupijos dekanatus – aplankė daugiau nei 30 parapijų, buvo dviejų stovyklų pagrindinė dėmesio ašis, sutelkianti maldai ir susikaupimui. Jaunimas kryžių nešė daugiau nei 200 km.

Daugiau kaip 1000 jaunų žmonių turėjo galimybę mintimis ir širdimi prisiliesti prie Nukryžiuotojo kančios ir Priskėlimo slėpinio. Jaunimas kelionės dienoraštyje rašo: „Supratom, kaip prasminga priimti kančią, ką nors paaukoti vardan to, kad vėliau iš Viešpaties rankų gautum daug džiaugsmo ir malonių. Kokia menka mūsų kančia, kad ir didžiausi sunkmečiai, palyginti su Kristaus nueito kelio kančia.“

Rugsėjo 3 d. kryžius Merkinės parapijoje perduotas Vilniaus arkivyskupijos jaunimui, su kurio keliaus tris savaites. Vakare Vilniaus arkikatedroje jį pasitiko ir prie jo meldėsi jaunimo grupė. Toliau kryžius keliaus su piligrimais iš Šumsko į Aušros Vartus ir iš Aušros Vartų į Trakus, po Vilniaus parapijas, Švenčionių ir Varėnos dekanatus.

-vr-

Jaunųjų ministrantų stovykla

Rugpjūčio mėnesį Kaulakiuose, kaimo sodyboje, vyko pirmąkart surengta Kauno arkivyskupijos jaunųjų ministrantų, lig šiol drauge švėsdavusių tik bendras šventes, stovykla. 32 mažesnieji patarnautojai stovyklavo rugpjūčio 3–6 d., 36 vyresnieji – rugpjūčio 10–

13 d. Stovykla surengta Kauno kurijos, arkivyskupijos Jaunimo centro, Kauno kunigų seminarijos pastangomis. Su stovyklautojais ypač daug bendravęs Šiluvos klebonas kun. Erastas Murauskas linkėjo visiems stovyklos laiką išgyventi kaip šeimai, bendruomenei.

Programoje, be įprastų jaunimui sportinių žaidimų, įvairių užduočių, daug dėmesio skirta maldai, kasdienams ryto šv. Mišioms. Abi stovyklautojų grupės keliavo į Šiluvą, lankėsi Jono Pauliaus II centre, o vyresnieji, grįžę su fakelais į stovyklą, dalyvavo ir Sutaikinimo pamaldose; iki vėlumos keli kunigai klausė individualių išpažinčių. Stovyklautojai sulaukė ir svečių. Jaunesniuosius aplankęs arkivyskupas Sigitas Tamkevičius pasidalijo savo prisiminimais, o vyresniesiems Kauno Gerojo Ganytojo parapijos vikaras kun. Artūras Kazlauskas davė praktiškų tarnavimo prie altoriaus patarimų.

Pasak stovyklai vadovavusios arkivyskupijos sielovados programų koordinatorės bei Jaunimo centro vadovės Vaidos Spangelevičiūtės, siekta puosiausvyros tarp praktinių ministrantų mokymų ir jų dvasinio ugdymo, pastarajam skiriant daugiausia dėmesio. Norėta, kad į stovyklą susirinkę vaikai ir jaunuoliai, skirtingo amžiaus, skirtingos tarnavimo Bažnyčioje patirties, mokytųsi būti bendruomenėje, priimti kitą (grupėje buvo ir neįgaliųjų), ugdytųsi pagarbaus tarpusavio bendravimo įgūdžius ir, suprantama, megztų svarbiausią asmenišką ryšį su Dievu. Stovyklautojai turėjo galimybę tiesiogiai pabendrauti su talkinisiais klierikais, kunigais (Šiluvoje aplankytas ir garbusis mons. Eduardas Simaška), o matydami gražius tarnystės pavyzdžius labiau įsigilinti į kunigiškąjį pašaukimą.

-kasp-

Padėkos ir dainų šventė

Rugpjūčio 21 d. Panevėžio Šv. Juozapo globos namuose surengta Padėkos ir dainų šventė. Joje dalyvavo apie šimtas žmonių – visi kokiais nors saitais

Kaip skaudžią problemą ganytojas nurodė televizijos brukamą iškreiptą gyvenimo vaizdą, žalojančią daugelį širdžių. Vyskupas ragino išjungti televizorių ir atsiversti Šventąjį Raštą, kreipti mintis į dangiškąją Motiną Mariją, kuri nurodys tikrą kelią, kaip priimti Dievo valią. Šiaulių ganytojas priminė Tradicijų, šeimos ir nuosavybės gynimo organizacijos 1990 m. visame pasaulyje vykdytą parašų rinkimo už Lietuvos laisvę akciją, kurios metu surinkta daugiau nei 5 milijonai parašų. Tai buvo visame pasaulyje didžiausia parašų rinkimo akcija, ji užregistruota Gineso rekordų knygoje.

„Lietuva išsilaisvino, tad kodėl mes vis dar atvažiuojam“, – retoriškai po šv. Mišių sakė Tradicijų, šeimos ir nuosavybės gynimo organizacijos atstovams Lietuvoje vadovaujantis Renato Murta de Venscalesas. Kaip visame pasaulyje, taip ir Lietuvoje susiduriama su šeimų skrybomis, neskaistumu, amoralumu, pornografija ir kitomis nedorybėmis. Kad atsilaikytume, turime susiburti. Fatimoje pasirodžiusi Dievo Motina yra nurodžiusi, kaip kovoti su moralinėmis bėdomis. Jos statula nešama tam, kad tai primintų ir mokytų tikrosios laisvės.

Rugpjūčio 30-ąją Fatimos Dievo Motinos statula tradiciškai buvo nešama iš Tytuvėnų į Šiluvą. Padėkos ir vilties eisenos, primenančios sovietmečiu Eucharistijos bičiulių rengiamas piligrimystes, prasmė buvo priminta trumpuose sąjūdžio mitinguose Kelmėje ir Tytuvėnuose. Nors Kelmėje mitingas vyko ankstų sekmadienio rytą, susirinko nemažai dalyvių. Pakeliui į Tytuvėnus Kelmėje sustojo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis, TFP organizacijos nariai. Skambant Tautiškaiai giesmei, pakelta Lietuvos Respublikos vėliava. Kelmės rajono meras Kostas Arvasevičius priminė stiprybę, kuri buvo reikalinga tiek Sibire, tiek pokario metais, tiek šiandien priimant kasdienius sprendimus. Svarbiausia, anot mero, kad visus veiksmus lydėtų tikėjimas. Pasak Lietuvos sąjūdžio pirmininko Ryčio Kupčinsko, meilė Dievui ir Švč. Mergelės Marijos globa padeda išlaikyti tautą ir ilgaamžę valstybę. Kelmės dekanas kun. Arūnas Urbelis sakė, kad padėkos ir vilties žygyje į Šiluvą simboliškai tęsiasi Baltijos kelias. TFP organizacijos narys, vokietis Benno Hofschulte'ė kalbėjo apie Bažnyčią puolantį moralinį blogį ir kvietė įsiklausyti į Dievo Motinos Fatimoje pasakytus žodžius. Šiaulių vyskupas E. Bartulis ir nepriklausomybės akto signataras A. Račas ragino dorovės vardan susivienyti Seimo narius. Padėkos ir vilties eisenoje mels-tasi ir už juos.

Eisenai į Šiluvą vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis. Giesmės, rožinio malda buvo padėka Dievui už atgautą nepriklausomybę, už tuos, kurie, nepaisydami persekiojimų ir kalėjimo, prisidėjo prie tikėjimo ir laisvės vilties išsaugojimo.

-irat-

Padėkos už laisvę šventė Šiluvoje

Rugpjūčio 30-ąją, paskutinį mėnesio sekmadienį, kaip ir kasmet, Šiluvoje gausus būrys piligrimų minėjo Padėkos už laisvę šventę. Daugumą jų į Šiluvą atvyko pėsčiomis dalyvaudami didžiulėse piligrimų eisenose, kurios tradiciškai iš pat ryto prasidėjo dviejose vietose – nuo Raseinių ir nuo Tytuvėnų pusės. Pirmajai eisenai vadovavo Kauno arkivyskupas metropolitas Sigitas Tamkevičius, čia buvo meldžiamasi pašaukimų, Lietuvos intencijomis; antrajai vadovavo Šiaulių vyskupas Eugenijus Bartulis.

Kauno arkivyskupijos ir kitų Lietuvos vietų piligrimai, pasipuošę, su vėliavomis, pradėjo eiseną saulėtą rytmetį išsirikiuodami į ilgą koloną prie kryžiumi paženklintos vietos Dubysos slėnyje. Visą kelią buvo kalbama rožinio malda, eisenoje dalyvavo daug jaunimo, šeimų su vaikais, taip pat laisvės kovų dalyvių. Apie porą valandų trukusia kelione pėsčiomis pratęsta sovietmečiu kilusi tradicija šitaip vykti į Šiluvą, melsti Švč. M. Marijos užtarimo, kad Viešpats sugrąžintų tautai laisvę, nors tai būdavo gana pavojinga: organizatoriai patirdavo represijų, o valdžia visai patirė kliudydavo šį brangų laisvės proveržį.

Vidurdienį atnaujintoje Šiluvos aikštėje prasidėjo padėkos šv. Mišios už Lietuvos laisvę ir nepriklausomybę. Joms vadovavo arkiv. S. Tamkevičius, koncelebravo vysk. E. Bartulis, kiti eisenose dalyvavę dvasininkai. Arkivyskupas pradžioje nuoširdžiai pasveikino visus išstverminguosius piligrimus, ypač jauniausius,ėjusius į Šiluvą ilgiausią kelią – 12 km – nuo Kaulakių. Sveikinimą ganytojas skyrė ir *Marijos radijui*, švenčiančiam penkerių metų įkūrimo sukaktį, taip pat visiems, kovojusiems už Lietuvos nepriklausomybę, patyrusiems represijų.

Sakydamas pamokslą arkivyskupas kvietė pamąstyti, ar mūsų tauta neprime na izraelitų, kurie sunkiai pakluso Dievo įstatymui ir priėmė Mozės raginimą jo laikytis. „Dabar atvykome padėkoti už laisvės dovaną, tačiau prašome ir išminties priimti ją“, – sakė ganytojas, apgailestaudamas, jog dar daugelis, kaip izraelitai, tebesilaiko vergo moralės, tebelaukia gelbėtojo, nors „laisvas žmogus turėtų prisiimti atsakomybę už save ir savo tautos likimą“. Pamoksle nuskambėjo mintis, jog išorinė laisvė, deja, dar negarantuoja dvasios laisvės, kuri patiriama klausantis Dievo įstatymų.

Šventės pabaigoje būrelis tikinčiųjų viešu pažadu tapo Šiluvos Švč. M. Marijos draugijos nariais.

-kasp-

Lectio divina maldos grupių susitikimas

Rugpjūčio 29 d. Vilkaviškio vyskupijos pastoracijos centre Marijampolėje vyko Vilkaviškio vyskupijoje veikiančių *Lectio divina* maldos grupių vadovų ir dalyvių metinis susitikimas. Jame dalyvavo grupės iš Garliavos, Prienų, Alytaus, Marijampolės, Ažuolų Būdės, Kybartų ir Aukštosios Panemunės.

Susitikimas pradėtas meditacija pagal Šventąjį Raštą, apmąstant druskos ir šviesos prasmę; vėliau per keletą žaidimų visi susipažino. Vienas šios iniciatyvos koordinatorių kun. Rytis Baltrušaitis pristatė išsamią dienos programą kviesdamas atvirai bendrauti, artimiau susipažinti. Darbas grupėse dalyviams padėjo labiau pažinti vieniems kitus ir atsakyti į klausimus, kodėl atėjau į *Lectio divina* grupę savo parapijoje, kokie džiaugsmi ir sunkumai lydi. Darbo aptarimas bendrame rate padėjo suvokti, kad daugumoje parapijų tos pačios problemos, kartais tampančios iššūkiams naujoms iniciatyvoms ir pasauliečių aktyvesniam įsitraukimui į krikščionišką gyvenimą bendruomenėje.

Eucharistijos šventimui vadovavo vyskupas Rimantas Norvila, homilijoje pasidalijęs mintimis iš 2008 m. Romoje vykusio pasaulinio vyskupų Sinodo, skirto Dievo žodžiui. Ganytojas akcentavo dalykus, kurie tiesiogiai susiję su Šventuoju Raštu bei *lectio divina* maldos būdu. Homilijoje išsakytos mintys buvo akstinas pasidalyti asmeniniais patirtimis pietų metu.

susiję su Šv. Juozapo globos namais. Žodį tarė šių namų statytojas mons. Juozapas Antanavičius, vicemerė Zita Kukuraitienė, Panevėžio savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Janina Gaidžiūnaitė, dalyvavo svečiai iš Panevėžio palaikomojo gydymo ir slaugos ligoninės, Panevėžio kolegijos.

Šv. Juozapo globos namų direktorius Patrikas Skrudupis dėkojo mons. Juozapui Antanavičiui, miesto savivaldybės atstovams, darbuotojams, artimiesiems ir visiems, kurie palaiko, globoja, lanko šių namų gyventojus. Koncertavo Tremtinių choras, Šaulių choras, diriguojamas ilgamečio vadovo Vlado Bagdono, giedojo Panevėžio Šv. apaštalų Petro ir Povilo bažnyčios vargonininkė Liuda Vėžytė, dainavo ir eiles sakė šių namų gyventojai ir darbuotojai, svečiai. Šventės dalyviai galėjo apžiūrėti, kaip įrengti šie globos namai, pamatyti senelių parengtas parodas. Kiekvienam namų gyventojui buvo įteikta gėlių salono „Kupolė“ paruošta gėlių puokštelė. Po koncerto surengtos vaišės. Subruzdymas prieš šventę, šventės metu ir po jos suteikė atgaivos ir jaukumo. Panašius renginius numatoma organizuoti kasmet.

-lk-

Seminaras tikybos mokytojams

Rugpjūčio 25 d. Panevėžio katechetikos centre Panevėžio vyskupijos tikybos mokytojai dalyvavo seminare, kuris buvo skirtas naujiems mokslo metams. Konferenciją apie evangelizacijai teigiamą ir negiamą įtaką turinčius antropologinius ir psichologinius veiksnius vedė kun. teol. dr. Arnoldas Valkauskas. Akcentuoti įvairūs vakystėje patirti sužeidimai, kuriuos būtina gydyti.

Šv. Mišias aukojo Panevėžio vyskupas Jonas Kauneckas ir kun. dr. Arnoldas Valkauskas. Per pamokslą vyskupas kvietė mokytojus stiprinti savo tikėjimą ir jį liudyti mokyklose bei priminė popiežiaus Pauliaus VI žodžius: „Šiandien žmogus mieliau klauso liudytojų,

ne mokytojų, o jei klauso mokytojų, tai dėl to, kad jie yra liudytojai.“

Po pietų pristatytos tikybos mokymo naujovės. Priminta, kad 2009–2010 mokslo metai – dvidešimtieji, kai tikybos mokoma mokyklose. Aptarta šio jubiliejaus šventimo programa.

-lk-

Keliais žodžiais

Panevėžys. Rugpjūčio 22–23 d., šeštadienį ir sekmadienį, Panevėžio Šv. Kotrynos vienuolyno seserys Julita ir Monika su 17 asmenų – suaugusiųjų ir jaunimo – grupe Inkūnuose dalyvavo stovykloje, skirtoje Kunigų metams. Per tas dvi dienas buvo apmąstoma kunigų ir kunigystės, Atgailos sakramento, sekmadienio šventimo reikšmė mūsų gyvenime. Buvo laiko ir susikaupti, ir pasimaudyti bei pailsėti gamtos prieglobstyje. Sekmadienį šv. Mišių švęsti stovyklautojai vyko į Anykščius.

-lk-

Bagotoji. Rugpjūčio 23 d. tradiciškai surengta liturginių skaitinių skaitovų šventė pradėta šv. Mišiomis. Parapijoje yra dvylika įvairaus amžiaus nuolatinių skaitovų. Šį kartą Šventąjį Raštą skaitė pati jauniausia – vienuolikmetė Deimantė. Po šv. Mišių susitikimo dalyviai ne tik žaidė, šoko, bet ir diskutavo įvairiais Bažnyčios ir tikėjimo klausimais. Parapijos klebonas kun. Juozas Fakėjavas nuoširdžiai padėjo skaitovams, pasidžiaugė, kad mažoje parapijoje jų toks didelis būrys, įteikė simbolines dovanėles, linkėdamas ir toliau rodyti troškimą bei ryžtą pasirinktai tarnystei.

-vg-

Konferencijos-mąstymo metu išvalgomis dalijosi Alytaus Šv. Angelų Sargų parapijos vikaras kun. Vytautas Mazirskas. Dvasininkas, apžvelgdamas visą išganymo istoriją, susirinkusiuosius ragino ieškoti savęs Dievo tautos istorijoje ir jos nueitame kelyje. Savo mokymą kunigas užbaigė Dievo žodžio skaitovus paragindamas parapijose aktyviai vykdyti šią tarnystę. Išgirstas mąstymas tarsi įvesdino į dar vieną darbą grupėse, kur seminaro dalyviai gilinasi į apreiškimo Marijai situaciją ir bandė įvardyti ją lydėjusius jausmus bei parašyti „Marijos dienoraštį“, kuris vėliau buvo skaitomas visiems kartu susirinkus.

Lectio divina maldos grupių vadovai atskiroje darbo grupėje analizavo praeitų metų patirtį, akcentuodami žmonių gilesnį domėjimąsi Šventuoju Raštu bei dvasiniais dalykais, aptarė ateinančių metų programą bei įvairius organizacinius klausimus.

Po išpūdžių ir gaivinančio bendravimo kupinos dienos, skaitant Evangelijos pagal Matą ištrauką (Mt 5, 13–16), visi gavo po maišelį druskos bei degančią žvakę ir apmąstė savo konkrečią misiją šiame pasaulyje. Susitikimas baigtas Viešpaties išmokyta malda.

-krb-

Mirė kunigas jubilias Albertas Ulickas (1919–2009)

Rugsėjo 2 d., sulaukęs 90 metų, mirė buvęs Palūšės klebonas, pastaruoju metu emeritas, kun. Albertas Ulickas. Kun. A. Ulickas gimė 1919 m. gegužės 4 d. Dvariškių kaime, Anciškių parapijoje, Kėdainių r., valstiečių šeimoje. Baigęs Ramygalos progimnazijos šešias klases, 1938 m. įstojo į Kauno kunigų seminariją. 1942 m. baigęs pirmąjį teologijos kursą, arkivyskupo Mečislovo Reinio kvietimu atvyko į Vilniaus kunigų seminariją. 1944 m. iššventintas diakonu, o 1945 m. kovo 17 d. arkivyskupo Romualdo Jalbžkovskio iššventintas kunigu.

1945 m. paskirtas Tverečiaus parapijos vikaru, 1950 m. – Ceikinių parapijos administratoriumi, 1950 m. – Ratnyčios parapijos vikaru, 1951 m. – Kabeilių parapijos, 1951 m. – Burbiškio parapijos, 1951 m. – Rudnios parapijos, 1952 m. – Burbiškio parapijos administratoriumi, 1957 m. – Rimšės parapijos administratoriumi ir Dūkšto dekanu, 1963 m. – Dūkšto parapijos klebonu ir dekanu, 1981 m. – Švenčionių parapijos klebonu ir dekanu, 1993 m. – Palūšės parapijos klebonu. 2008 m. atleistas iš klebono pareigų ir paliktas Palūšėje kunigu emeritu.

Kun. Albertas Ulickas Palūšėje pagal paminklotvarkos taisyklės suremontavo bažnyčią, perdengė stogą, gražiai sutvarkė šventorių, kartu ir šalia esančias senąsias kapines.

Kun. Alberto Ulicko palaikai palaidoti rugsėjo 4 d. Palūšės bažnyčios šventoriuje. Pamaldoms vadovavo vysk. Juozas Tunaitis, dalyvavo 25 kunigai ir keli šimtai tikinčiųjų.

-Vn-

SANTUOKA – DIEVO PLANAS

27 eilinis sekmadienis (B)

Pr 2, 18–24; Žyd 2, 9–11; Mk 10, 2–16

Šiandienos liturginiai skaitiniai kalba apie santuoką, jie tinka kiekvienam žmogui, nepriklausomai nuo civilinės būklės ar luomo. Nuostabus pašaukimas į artumą ar bendrystę – „vieną kūną“ – užtemdytas ir apgadintas gimtosios nuodėmės. Ši nuodėmė nulemia mūsų veiksmų ir troškimų savanaudiškumą ir chaotiškumą. Socialinės apklausos liudija, kad jaunuoliai, išgyvenę tėvų skyrybas ir šeimoje patyrę nedarną, vis dėlto ilgisi darnios šeimos palaimos. Nors kažkur širdies gilumoje žinome, kaip turėtų būti, vis dėlto mūsų noras nuosekliai siekti gėrio susiduria su dideliu pasipriešinimu. Tas pasipriešinimas nėra išorinis, jis kyla iš mūsų pačių vidaus. Tai yra tas „širdies kietumas“, dėl kurio Mozės įstatymas tam tikromis aplinkybėmis leido atsižvelgti į žmogiškosios meilės silpnumą. Jėzaus mokiniai, girdėję viešą vienaprasmišką Jėzaus mokymą apie santuokos neišardomumą, vėliau privačioje aplinkoje – „namie“ dar kartą uždavė jam tą patį klausimą, veikiausiai tikėdamiesi, kad Jėzaus atsakymas nebus toks radikalus. Tačiau Jėzus vėl pakartojo Dievo įsakymą ir pradinį planą. Jis primena mūsų pašaukimo didybę.

Kiekvienam žmogui būdingi pamatiniai poreikiai: mylėti ir būti mylimam, jaustis saugiai ir drauge savarankiškai, jausti bendrumą su kitais žmonėmis, būti suprastam ir vertinamam, matyti savo veiklos prasmę. Šiuos poreikius turime visi, tik kartais esame juos taip giliai užslėpę, kad nė patys nesusivokiame. Mažas vaikelis riksmu praneša apie nepatenkintą poreikį. Jausdamiesi nereikalingi, nepriimami, nemylimi ar nevertinami, neįstengiame džiaugtis Dievo dovanomis, tai iškreipia mūsų žvilgsnį į save ir kitus.

Šiandien Viešpats pasilenkia prie šios mūsų patirties. Žvelgdamas į Adomą Dievas apima kiekvieną iš mūsų. Jis sako: „Negera žmogui būti vienam.“ Adomas, kaip ir kiekvienas iš mūsų, buvo apsuptas kūrinių turtu, tačiau liko vienišas, nes neturėjo su kuo dalytis džiaugsmu. Nebuvo kas atsiliptų į jo jausmus ir žodžius. Negera, kad žmogus liktų vienas, nes jis sukurtas pagal Dievo paveikslą. Vidinis Dievo Trejybės gyvenimas yra tobula bendrystė ir Asmenų tarpusavio dovanojimasis. Esame sukurti panašūs į tokį Dievą, todėl mumyse glūdi bendrystės poreikis.

Dievas sukuria moterį iš Adomo šonkaulio. Tai nereiškia, kad moteris geresnė ar blogesnė už vyrą. Adomas pripažįsta visišką jos lygybę, nes sako: „Ši yra kaulas mano

kaulų ir kūnas mano kūno.“ Adomas ir kiekvienas iš mūsų turime prarasti kažką savo, kad atrastume „bendriningą“, kitą žmogų, kuris mus priima, supranta ir mums atsiliepia. Nejmanoma sutikti kito vien keliant išankstines sąlygas, savinantis, savo gyvenimą išlaikant vien sau. Adomo bendrininkė buvo sukurta iš esminės kūno dalies, tos vietos, kurią pridengiamo rankomis iškilus pavojui. Jei atveriamė savo rankas, reiškia rizikuojame, esame beginkliai, pasirengę priimti kitą žmogų, tačiau drauge atiduoti savo savarankiškumą, gal net priimti smūgį, nuo kurio neapsiginsime. Daugiausia rizikavo ir plačiausiai rankas išskleidė naujasis Adomas – Jėzus Kristus.

Žmogiškai svarstant, skyrybos yra labai suprantamos. Kiekvienas žmogus ilgainiui turi daugybę progų nusivilti. Laikui bėgant klaidos ir silpnybės tampa vis akivaizdesnės, o džiugesio ir malonumo rezervai labai greitai išsenka. Taip pat Jėzaus laikais skyrybos buvo tiek žmogiška, tiek teisinė problema. Fariziejai nori patikrinti, koks Jėzaus požiūris į tai. Galbūt jie tikisi išprovokuoti griežtą, nepopuliarių nuosprendį. Kas kritikuoja skyrybas, visuomet sulaukia priešininkų. Tačiau Jėzui nerūpi klausytojų palankumas ar priešiškus. Jis sako tai, kas yra tiesa ir Dievo valia. Verta atkreipti dėmesį, kaip abi pusės skirtingai akcentuoja problemą. Jėzus į fariziejų klausimą atsako klausimu: „O ką jums yra įsakęs Mozė?“ Jis turi omenyje skyrybų raštą. Toje visuomenėje, kurioje vyravo vyriška teisė, skyrybų raštas laidavo moteriai bent šiek tiek aiškumo ir saugumo. Fariziejų atsakymas skamba taip: „Mozė leido atleisti žmoną.“ Jie akcentuoja galimybę atleisti moterį. Jėzus nesileisdamas į diskusijas, kokiomis sąlygomis galima atleisti moterį, tiesiog pareiškia: „Dėl jūsų širdies kietumo parašė Mozė jums tokį nuostatą.“ Leidimas skirtis buvo istoriškai sąlygotas. Jėzus žino tikrąjį Dievo planą, kurį dabar siekia įgyvendinti be apribojimų. Iš istorinės sumaišties Jėzus veda santuoką į tą būklę, kurioje ji buvo kūrimo pradžioje, kai iš Dievo rankos išėjo visa, kas gera. Tai yra tikrasis santuokos matas. Vyras ir moteris Dievo sukurti vienas kitam, žmogiškuoju orumu jie yra lygūs partneriai. Tai Jėzaus amžininkams turėjo skambėti naujai ir gąsdinti.

Evangelistas Morkus priduria pasakojimą apie Jėzaus santykį su vaikais. Mokytojui atvedami vaikai, kad jis juos palaimintų. Mokiniais nepatinka, kad Jėzus vaikams rodo tiek daug dėmesio. Tačiau Jėzus užsirūstinęs sudraudžia mokinius: „Leiskite mažutėliams ateiti pas mane ir netrukdykite.“ Tegu vaikai ateina, nors jie ne visiškai supranta, kas yra Jėzus ir ką jis kalba. Dieviškųjų slėpinių akivaizdoje visi esame ganėtinai nenuovokūs. Svarbu, kad būtume panašūs į vaikus atvira širdimi ir pasirengimu atleisti.

IŠMINTIS IR TURTAS

28 eilinis sekmadienis (B)
Išm 7, 7–11; Žyd 4, 12–13; Mk 10, 17–30

Išmintis niekada nebuvo labai pelninga. Tikrieji filosofai, išminties mylėtojai dažnai baigdavo savo gyvenimą skurde, niekinami amžininkų. Mūsų dienomis taip pat labiau vertinama ne išmintis, bet gebėjimas sukaupti daugiau informacijos, sėkmingai ją pasinaudoti. Apie gyvenimo sėkmę linkstame spręsti iš regimų pasiekimų.

Izraelitams išminties apraiška buvo per Mozę duotas Dievo Įstatymas. Tačiau jau Senajame Testamente aptinkame troškimą giliau pažinti ne tik Įstatyme įrašytą, bet ir Dievo Dvasios įkvėptą gyvąją išmintį. Išminties knygoje rašoma: „Ją vertinau labiau, negu skeptrą ar sostą, o turtus palyginti su ja laikiau niekais.“ Išmintį įgyja ne tas, kas moka kaupti žinias ir medžiagines gėrybes, bet tas, kuris geba jomis protingai naudotis dėl kitų gėrio. Išminties paieškų aidas skamba ir Evangelijos ištraukoje. Turtingas jaunuolis – o turtas žydų akyse reiškė Dievo palaiminimą – klausia Mokytojo apie gyvenimo kelią. Išgirdęs radikalų paraginimą viską parduoti žmogus nusimines pasitraukė. Įsivaizduojame nelengvą pasirinkimą: kas būtų pasirengęs parduoti butą, mesti darbą, atsisakyti karjeros... Naujajame Testamente kritikuojamas ne turtas, bet prisirišimas prie jo ir perdėtas rūpinimasis gėrybėmis, užtemdantis Dievo karalystę. Tarp Jėzaus sekėjų buvo taip pat turtingų žmonių, rėmusių mokinių būrį savo ištekliais (*Lk 8, 3*). Kiekvieną žmogų pančioja vis kitokie dalykai. Meiliai pažvelgdamas Jėzus tobuliausiai asmeniškai pažįsta žmogaus širdį. Viešpats žino, kad gyvenime mums reikia daugybės dalykų, kad svarbu jaustis saugiai.

Mėgstame vaikščioti pramintais takais, mąstyti išbandytomis schemomis, susitikinėti su pažįstamais žmonėmis. Tai suteikia mums saugumo jausmą. Turtingas jaunuolis taip pat gyvenime viską buvo tvarkingai susidėliojęs: „Mokytojau, viso to laikaisi nuo pat jaunystės.“ Tačiau atėjo laikas žengti neįprastą žingsnį. Palikti numintus kelius ir mąstymo schemas, atsiverti naujovei. Imtis rizikos ir atsilipti į naują Kristaus kvietimą: „Vieno dalyko tau trūksta.“ Kiekvienam iš mūsų reikia žengti tokį gyvenimo žingsnį. Sekti paskui Kristų reiškia atsisakyti naudos ir ligtolinio saugumo, atsiverti naujam ir nepažįstamam pasauliui.

Turtingas jaunuolis nediršo rizikuoti. Jis nenorėjo palikti savo jaunystės pasaulio ir atsitraukė liūdnas. Tariamą saugumą saitai viršijo išmintį. Karalius Saliamonas pasielgė kitaip. Jis pasirinko išmintį: „Meldžiausi,

ir man buvo suteiktas supratimas, šaukiausi Dievo pagalbos, ir atėjo pas mane išminties dvasia.“ Tik meilės erdvėje žmogus gali atitrūkti nuo žmogiškų išskaičiavimų ir apsidraudimų, imtis rizikos ir atsiverti naujai tikrovei, priimti ir įvertinti kito žmogaus buvimą, palikti, ką turėjo, ir eiti nauju keliu.

Jaunuolis kreipiasi į Jėzų žodžiais: „Gerasis Mokytojau.“ Jėzus atsako, kad vienas Dievas yra geras. Neturime lengvabūdiškai švaistytis tokiais epitetais. Jaunuolis numano, kad jis per mažai nuveikė, vien stengdamasis laikytis įsakymų. Jėzus žino kelią ir moko, kaip eiti tikrosios pažangos keliu. Kristaus sekimas yra daugiau negu Dekalogo laikymasis. Jaunuoliui dera padaryti kažką tokio, ko nėra įrašyta Įstatyme. Jam siūloma išdalyti visą nuosavybę vargšams. Tuomet tas turtas taps lobiu danguje. Tapęs nepriklausomas jaunuolis galės priklausyti artimiausių Jėzaus mokinių būriui. Tačiau jaunuoliui šis reikalavimas atrodo per didelis. Jis nenori atsižadėti savo turto ir praranda džiaugsmą. Mums lieka daug klausimų. Ar jaunuolis pražuvo, nors nuo jaunystės buvo laikęsis visų įsakymų? Jeigu jis negali įžengti į dangaus karalystę, kur tuomet eis? Ar Jėzus jį tik bandė? Ar iš tikrųjų liepė parduoti nuosavybę? Jeigu jis vidujai būtų išsilaisvinęs nuo prisirišimo prie turto, gal tuomet galėtų išlikti turto savininku? Ar Jėzaus reikalavimai taikomi mums visiems?

Jėzus sako: „Žiūrėkite ne į nutolstantį jaunuolį, bet į save ir darykite išvadas.“ Ne Jėzus trukdo turtuoliams ir sunkina jų gyvenimą, bet pats turtas juos prislegia. Jų turtas kelia pavojų išganymui. Turtuoliui patekti į dangaus karalystę taip pat sunku, kaip kupranugariui rangytis pro adatos ausį. Jėzaus mokiniai sukrėsti palyginimo, nors patys nesijaučia turtuoliai. Žydams turtas buvo Dievo palaimos ženklas ir atpildas už maldingumą. Jeigu padorus ir turtingas žmogus negali pasiekti išganymo, tai kas tuomet jį pasieks? Mokiniai jaučia, kad į dangaus karalystę patekti sunku ne vien turtuoliams. Vien savo jėgomis jos nenusipelnysi. Tačiau Dievui yra viskas įmanoma. Dievas turtuolius gali vesti per kančią, skurdą, kad jie varge atrastų dangaus karalystę. Turtas nėra nuodėmė, bet daugeliui rimta kliūtis, blokuojanti dangaus karalystę.

Petras vėl prabyla mokinių vardu ir sako, kad jie visko atsižadėjo. Mokiniai įvykdė Jėzaus reikalavimą išsilaisvinti nuo turto ir seka paskui Jėzų. Veikiausiai Petras vylėsi iš Jėzaus išgirsti pažadą apie dangaus karalystę. Jėzus išplečia pažado gavėjų būrį. Amžinojo gyvenimo pažadas galioja ne tik dvylikai Jėzaus mokinių, bet ir kiekvienam žmogui, savaip atsižadėjusiam turto ir gyvenimo saugumo. Kas visiškai atsiduoda Jėzui ir jo darbui, gaus šimteriopą palaiminimą.

Benedikto XVI žodis Taikos susitikimo dalyviams Krokuvoje

(KAP, KAI) Rugsėjo 6 d. popiežius Benediktas XVI lankydamasis Viterbo mieste vidudienio maldos metu per tiesioginę televizijos transliaciją kreipėsi į Krokuvoje susirinkusius Šv. Egidijaus bendruomenės organizuoto Taikos susitikimo dalyvius. Pasak popiežiaus, prieš 70 metų prasidėjusio Antrojo pasaulinio karo atminimas yra drauge paraginimas daugiau niekada neleisti pasikartoti „tokiai barbarybei“. Benediktas XVI Antrąjį pasaulinį karą pavadino vienu siaubingiausių konfliktų istorijoje, nusinešusių daugiau kaip 50 milijonų gyvybių. Daugelis karo aukų tebenešioja kūno ir sielos žaizdas. Pasak Benedikto XVI, pasaulinio karo atminimas ragina angažuotis taikos labai sprendžiant dabartinius konfliktus. Popiežius ragino jaunimo kartoms perduoti kultūrą, paženklintą meilės, solidarumo bei pagarbos kitam. Šventasis Tėvas pabrėžtinai išpėjo dėl bandymų išstumti Dievą iš visuomenės: iš čia kyla ir nepagarba žmogui. Popiežius pabrėžė, kad religijoms tenka ypatinga užduotis per atleidimą ir susitaikinimą priešintis smurtui, rasizmui, totalitarizmui ir ekstremizmui.

Krokuvoje vykusiu Taikos susitikimu tęsiama 1986 m. Asyžiuje Jono Pauliaus II iniciatyva sušaukto pasaulio religijų Maldos susitikimo tradicija. Susitikimas buvo skirtas Antrojo pasaulinio karo 70-mečiui ir geležinės uždangos atsivėrimo 20-mečiui paminėti.

Vatikane nenumatoma liturgijos reforma

(KAP, KAI) Rugsėjo 24 d. Vatikano spaudos centro vicedirektorius kun. Ciro Benedettini pareiškė, jog Vatikane „neplanuojama reformuoti liturgijos reformos“ ir „nėra ins-

titucinių pasiūlymų dėl šiuo metu vartojamų liturginių knygų modifikavimo“. Šiuo komentaru atsiliepta į rugpjūčio 22 d. *Il Giornale* paskelbtą Andrea Tornelli publikaciją. Publicistas A. Tornelli straipsnyje rašė, esą Benediktui XVI perduoti kovo mėnesį Dievo kulto ir sakramentų tvarkymo kongregacijos plenarinėje sesijoje „kone vienbalsiai“ pateikti pasiūlymai perredaguoti 1970 m. Mišiolą, siekiant gražinti liturginėms apeigoms daugiau sakralumo.

Numatomas dokumentas dėl kunigų rengimo

(KAP) Rugsėjo 19 d. dienraštyje *L'Osservatore Romano* paskelbtame interviu Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos sekretorius arkivyskupas Jean Louis Bruguesas OP pranešė apie būsimą dokumentą dėl kunigų rengimo. Laukiama, kad Katalikiškojo auklėjimo kongregacijos rengiamas dokumentas bus paskelbtas dar iki 2010 m. birželio, prieš pasibaigiant Kunigų metams. Dokumente rengiamasi išryškinti kunigo vaidmenį Bažnyčioje ir visuomenėje. Pasak arkivyskupo, rengiant kunigus siektina suteikti kandidatams džiaugsmo kunigiškąją tarnybą ir sustiprinti jų kunigiškąją tapatybę. Tuo pat metu reikia iš naujo atrasti kunigo vietą bažnytinėje bendruomenėje. Todėl ateityje kunigams būtina suteikti optimalų išsilavinimą, apimantį ne tik specialiąsias žinias, bet ir krikščioniškosios kultūros pažinimą. Arkivyskupas J. L. Bruguesas atkreipė dėmesį, jog socialinis kunigo statusas bei užduotys įvairiose šalyse labai skiriasi. Pavyzdžiui, Afrikoje, Lotynų Amerikoje ar Korejoje dvasininkų visuomeninis statusas yra labai aukštas, o sekuliarizuotose šalyse to nepastebima, išskyrus gal Italiją, kur Bažnyčia tebėra aktyvi visuomeninio ir politinio gyvenimo dalyvė.

Bažnyčios žinios

Eina nuo 1996 sausio 15 dienos
du kartus per mėnesį

STEIGĖJAS

Lietuvos Vyskupų Konferencija
S. Skapo g. 4, 01122 Vilnius

LEIDĖJAS

Lietuvos Katalikų Bažnyčios informacijos centras
Papilio g. 5, 44275 Kaunas

REDAKcinė KOMISIJA

Pirmininkas
arkivyskupas Sigitas Tamkevičius SJ

Nariai:

mons. Gintaras Grušas
kun. Lionginas Virbalas SJ

Vyskupijų atstovai:

Kaišiadorių vyskupija / mons. Algirdas Jurevičius
Kauno arkivyskupija / Darius Chmieliauskas
Panevėžio vyskupija / kun. Rimantas Kaunietis
Šiaulių vyskupija / kun. Evaldas Alūza
Telšių vyskupija / kun. Remigijus Saunorius
Vilkaviškio vyskupija / mons. Arūnas Poniškaitis
Vilniaus arkivyskupija / kun. Saulius Bužauskas

VYR. REDAKTORIUS

Gediminas Žukas

REDAKTORIAI

Kastantas Lukėnas
Violeta Micevičiūtė
Asta Petraitytė

KORESPONDENTAI

kun. Žydrūnas Vabuolas / Vilnius
kan. Andriejus Sabaliauskas / Telšiai
Inesė Ratnikaitė / Šiauliai
kun. Gediminas Tamošiūnas / Kaišiadorys

ADRESAS

Papilio g. 5, 44275 Kaunas

TELEFONAI

Redakcija (37) 323 853
Platinimo tarnyba (37) 322 758
Faksas (37) 323 853
El. paštas lkbc@lcn.lt

SPAUDŽIA

LC „Dakra“
Savanorių pr. 192
44151 Kaunas

TIRAŽAS 800 egz.

ISSN 1392-6098

© 2009, „Bažnyčios žinios“